

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; nočice, poslane, izjave, reklame, preklic beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 3, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 3, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

„Direkten“ sporazum.

Sporazum je beseda, ki je vzeta iz gospodarskega in kupčijskega življenja. Dve stranki se pogajata za ceno, obracata sem in tja, dokler se sporazumeta za srednjo ceno. Sporazum je stvar kupčijskih pogajanj, kupčijska pogajanja pa stvar izhodnih cen vsake stranke. To je torej glavno: izhodne cene, to kar ena in druga stranka hoče.

Besedo sporazum rabimo dalje v slučaju, kadar so stranke navezane na skupno življenje in sodelovanje. Ko zmanjkajo argumenti medsebojnega prepričevanja, tedaj odnehajo, če so pametne, ter se pobotajo z nelogično kapitulacijo. Pravijo: kaj bi se prepirali, ko ni vredno, da se radi sporne predmeta razidemo in odtujimo. V takem slučaju pravimo, da se stranke prepirale za prazno slamo: takozvani gnili sporazumi.

Sporazum pa se rabi tudi v mednarodni politiki. Beseda ima veliko sugestivno moč, ker vtrjuje v človeku negotovo temeljno potrebo po miru, zlasti v sedanjih časih, ki vse želi oddiha ter mirnega pridobitnega in duševnega življenja. Kadar se države vsedajo za zeleno mizo, govore sicer o sporazumu, v resnici pa gre za kupčijsko barantanje interesnih kompleksov, na zunaj trobiljo o sporazumu in o potrebi sporazuma, na znotraj pa se bijejo ljudi konferenčni prepiri interesiranih skupin. Za londonsko konferenco na pr. m. za lepimi besedami gg. Macdonalda in Herriota ter ljubljanskega „Slovenca“ so se rezali angleški in ameriški bankirji ter državnikom diktirali pogojne ogromne kupčije, ki se je sklepala na račun francosko-nemških reparacij. Iz Nemčije se bodo prenesle ogromne svote denarnih kapitalov v Francijo in pri tem prenosu hočejo angleški in ameriške banke zaslužiti primerne deleže. Tako izgleda sporazum v mednarodni politiki! Ko smo Jugoslovenci propovedovali sporazum z Italijo, smo to delali, ker smo želeli urediti z Italijo svoje sporne stvari in ker potrebujemo miru, dela in priprave. Za sporazumom tiče vedno interesi dveh strank, ki se pogajata. Interesi in programi morajo biti tu, na izhodni točki, sicer je besedičenje o sporazumu prazna slama.

V Jugoslaviji hočejo sedaj nekateri politiki po skrahljani boljševiški in republikanski epideimiji, to je po izjalovljenih računih na najnižje ljudske socialne in demagoške politične instinkte, ki so v vsakem narodu in v vsakem človeku, vzpilotiti novo epideimijo. Epideimija naj se zove »narodni« sporazum. Najnovejša forma tega sporazuma bodi »direkten« sporazum. Kaj je s tem »direktnim« sporazumom?

Predvsem razločujemo dvojni sporazum. Sporazum idej in sporazum ljudi. Sporazum idej: kje so ti ideje, ki naj se sporazumejo, ki naj se vzajemno uredijo? Ali je g. Davidovič povedal, kaj hoče? On je unitarist, govori pa tudi o sporazumu. G. Radić do danes ni povedal, kaj hoče! Kaj sta njegov državni in ustavni načrt? Kaj misli z balkansko federacijo, z Makedonijo, kaj z Albanijo, o kateri je zadnjič govoril, da spada k njegovim hrvatsko-jadranski grupaciji? Kaj hoče z republiko? Kaj je s hrvatskim državnim pravom? Pa dr. Korošec! Pa dr. Spaho, pa Nemci, pa Madžari, Romuni, Džemaljetoviči? Kakšen sporazum hočemo: ali samo političen, državnopraven, ali pa tudi socialen, agraren? Delavstvo Jugoslavije se lahko po pravici pritoži, da se kregajo meščanske stranke za prazno slamo, ker so vsi ti prepiri o državnopravni ureditvi notranjosti ali pa tudi neposredne zunanosti zgolj prepri inteligentov, bistvo življenja pa je socialna in gmočna dobrobit. Kaj pravijo naši ljubljanski zemljoradniki, salonski zemljoradniki, da v Jugoslaviji ne odloča seljak, pa niti seljaška ideja, in da se govori o vseh možgih sporazumih, samo ne o sporazumu glede agrarnega, agrarnega samoupravnega, agrarnega svetovnega in življenjskega nazora.

Kaj vidimo po enem mesecu »sporazumne« »direktive« vlade? Da se postavlja in naznanja sporazumna rešitev vseh naših vprašanj! Ali pa se

Velike koncesije beogradske vlade hrvatskim separatistom.

Vzpoustavitev pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo. — Vladin tisk molči o sklepih ministrskega sveta. — »Pravda« skuša odlok opravičiti. — Nezadovoljstvo v Davidovičevih vrstah

— Beograd, 26. avg. (Izv.) Beogradska politična javnost se je včeraj skoraj ves dan edinole zanimala za odločni in pomembni kraljev govor v Surdulici. Proti večeru so nenadoma komentariji o tem govoru utihnili in razširila se je povsod v političnih krogih zagrebška vest o veleznačilnem političnem sklepu sedanje vlade, ki je bil storjen že na seji min. sveta dne 23. t. m., a so ga hranili v tajnosti vse do trenutka, ko je zagrebški uradni list na prvi strani priobčil sklep ministrskega sveta, na podlagi katerega se vzpostavlja pokrajinska vlada, ki se je nahajala v likvidaciji.

Zagrebško telefonsko poročilo javlja kratko:

»Narodne Novine« objavljajo uradno: Ministrski svet je v svoji seji dne 23. avgusta 1924 sklenil:

Oddelek pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo in sicer: a) oddelek za notranje zadeve, b) oddelek za prosveto in vere, c) poljedelstvo in d) za socialno politiko, bodo vršili tudi še nadalje svoje prvotne kompetence. Kr. županije in kotarske oblasti vrše kompetence, ki jo je nim določil zakon od 15. februarja 1886. o sestavi in ureditvi uprave v županijah in kotarjih in to pod nadzorstvom šefa za notranje zadeve kot zakonitega zastopnika pokrajinskega namestnika, dokler se vprašanje o nadaljnjem izvajanju likvidacije postov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo končno ne uredi z novimi sklepi min. sveta.

Sklepi o izvršitvi čl. 25 zakona o splošni upravi bodo storjeni ob svojem času.

Vsi dosedanjí sklepi min. sveta o likvidaciji postov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo v kolikor naspotujejo temu odloku min. sveta, se razveljavljajo, dokler se končno ne reši vprašanje o nadaljnjem izvedbi likvidacije.

Dalje je prispelo iz Zagreba poročilo, da je določen za začasnega zastopnika pokr. namestnika dosedanjí likvidator pokrajinske uprave dr. Gavro Gojković.

— Beograd, 26. avg. (Izv.) V vseh političnih krogih označujejo vzpostavitev pokrajinske uprave v Zagrebu za prvovrsten in dalekoosežen političen dogodek. Zagrebško poročilo je izrazilo v krogih nacionalnega bloka veliko nezadovoljstvo in ostro kritiko, ker smatrajo, da pomenja ta sklep vlade prvo veliko politično koncesijo hrvatskim separatistom oziroma radićevcem. Zatrjujejo celo, da je postala sedanja vlada popolnoma odvisna od volje in razpoloženja Stjepana Radića. To je prvi vidni znak, kako je začela vlada popuščati napram Radiću. Na drugi strani naglašajo nacionalni krogi, da pomenja ta sklep očividno kršitev vidovdanske ustave. V vrstah Davidovičevih demokratov je izzvalo

tudi sedanja večina, ki je popolnoma slučajna in heterogena, res postavlja na stališče, da rešuje naša notranja vprašanja sporazumno? Recimo sporazumno s homogeno opozicijo in s formalnim predstavnikom srbskega dela našega naroda? Ali je to mogoče sporazum oseb? Dr. Spaho, Radić, Korošec in Nikole Pašić? Kedaj je vlada predložila svojo ukazno politiko sporazumni razpravi vseh merodavnih činiteljev v naši državi? Kako dela sporazumno, kadar pobija poštene zagovornike unitarizma ter plodonosnega notranjega, skupnega gospodarskega in kulturnega razvoja?

Ali naj se Jugoslavija kot unikum države na tem svetu organizira tako, da bo imel vsak opozicionalec pravico zahtevati sporazumno rešitev države do najmanjših spornih vprašanj in nesoglasij? Kako daleč naj gre kompetenca sporazuma? Ali odločuj sporazum samo v državnopravnih, v ustavnih vprašanjih, ali pa se naj taktika spo-

poročilo o vzpostavitvi pokrajinske uprave v Zagrebu mnogo skrbi in nezadovoljstva. Vlada obenem skuša po svojih organih in ekspozitih dokazati, da ni kršila vidovdanske ustave, češ da ostaja pri svojem poslovanju popolnoma v okviru vidovdanske ustave.

»Politika« objavlja uradno obvestilo zagrebških »Narodnih novin« na prvi strani z mastnimi črkami ter veli med drugim: »Pred vsem pade v oči, da je vlada držala odlok z dne 23. t. m. v popolni tajnosti, da je Beograd o tem doznal šele sredi 23. t. m. in da baš »Demokracija« nima niti besede o tem važnem političnem dogodku.«

»Vreme« objavlja zagrebško vest kot važen političen dogodek, naglašujoč, da je vlada napravila izredno globok vtis v opozicionálnih krogih in da je vladin odlok predmet živahnim in ostrim komentarjem. Značilna je dalje okolnost, da vladin tisk molče prehaja preko te vladine odredbe. Samo vladina »Pravda« priobčuje nekako oficijelno poročilo, ki omenja:

»Od časa, ko je bila odrejena likvidacija oddelkov pri pokrajinski upravi, so vsled mnogih privatnopravnih odnošajev nastopili veliki administrativni spori. Stanje v likvidaciji teh oddelkov je povzročilo velik nered ter se niti eden spor ne more rešiti, vsled česar je minister notranjih del začasnó vzpostavil oddelke do nadaljnjé odločitve min. sveta, ko bodo ti spori končani. Šef oddelka notranjih poslov v Zagrebu g. dr. Gojković funkcionira še nadalje kot preje na položaju zastopnika namestnika.«

— Zagreb, 26. avg. (Izv.) Blokaški tisk smatra vzpostavitev pokrajinske uprave kot velik političen uspeh. Vsi blokaški listi objavljajo z radostjo in veseljem vsebino vladinega odloka in to z mastnimi črkami na vidnem mestu. »Hrvat« je včeraj to vest prvi objavil.

Razmejitev v Sloveniji.

Razmejitveni sporazum bo podpisan v Ljubljani.

— Zagreb, 26. avg. (Izv.) Današnji »Jutarnji List« priobčuje informacijo, datirano iz Rima, o razmejitvi v Sloveniji ter med drugim veli, da se dne 27. t. m. sestane v Rimu se nahajajoči italijanski poslanik na našem dvoru Bodrero v Ljubljani z zunanjim ministrom dr. Vojo Marinkovičem. Na tem sestanku ima biti končno podpisan sporazum o razmejitvi med Triglavom in Snežnikom.

Italijanski diplomatični krogi se nadejajo, da stori Jugoslavija znatne koncesije v področju Postojne na korist Italije. Italijani na tem ozemlju zahtevajo, da se naj meja pri Planini in Cerknici nekoliko dalje pomakne, za razlog navajajo strategične ozire.

razuma, mesto prava večine v parlamentu nadaljuje tudi pozneje pri socialnih vprašanjih, torej napram socialističnim strankam ter v agrarnih vprašanjih napram zemljoradniški stranki?

Če vsa ta vprašanja premislimo, uvidimo, da je ideja sporazuma beseda ljudi, ki ne vedo, kaj hočejo, ki pa ravno iz tega razloga vpilejo po potrebi sporazuma. Sporazum med idejami se ni poizkusil ker ideji sploh ni, namreč ideji o sporazumni rešitvi Jugoslavije.

Mi pravimo, da je država že dobro urejena, treba je ukloniti sporazumske kričaje ter jih navesti do tega, da delajo za razvoj države in da borbo za zračne koncesije nadomestijo s »tekmo za splošno povzdigo«.

Sedanja vlada ni niti vlada sporazuma programov neke ugotovljene sporazumne ideje o Jugoslaviji, niti vlada sporazumnih oseb, ker manjkajo v njej unitaristi, torej zastopniki največjega dela našega naroda!

Kraljev opomin separatistom.

Razni politični komentarji kraljevega govora.

— Beograd, 26. avg. (Izv.) Že v včerajšnjem poročilu o velikih narodnih svečanostih v Surdulici kjer je kralj Aleksander I. izgovoril na vse državljane naslovljeni govor o narodnem in državnem edinstvu, smo kratko podčrtali velepolitičen pomen tega govora. Ves beogradski tisk je včeraj in danes razpravljao o tem govoru in o njega političnem pomenu. Brezdvomno je, da bo imel ta govor izredno velik vpliv na nadaljnji razvoj političnih dogodkov. Govor izraža odločno kraljevo voljo braniti svobodo in enotnost države, je jasen opomin vsem onim, ki zasledujejo druge politične cilje v naši kraljevini. Kraljev govor, ki je bil v gotovem oziru sestavljen v soglasju s sedajno kraljevsko vlado, pomenja izraz kraljeve volje napram vsem separatističnim elementom, da se mora naša država nadalje razvijati na temelju doseženega ujedinjenja.

Beogradski listi podčrtavajo razne važne momente tega govora. »Beogr. Novosti« naglašajo v članku pod naslovom »Pravične besede«, da so kraljeve besede tolmač mišljenja vsega naroda in vseh pravih rodoljubov od Triglava do Vardara. Vsi pravi rodoljubi spoštujejo kraljeve besede kot pravične in poštene, kot besede svojega kralja voditelja, ki se je sam junško žrtvoval za dosego svobode in ujedinjenja. »Vreme« podčrtava, da so kraljeve besede izgovorjene baš v trenutkih, ko je povsod zavladal razdor strank, ko so se razpasle strankarske strasti in ko stopa v vladino večino stranka, ki se je pet let umikala od skupnega in pozitivnega dela pri ureditvi notranjih prilik države.

Nekateri vladini krogi so bili po kraljevem govoru iznenadeni ter ga tako tolmačijo, da pomenja ta govor nepovoljno razpoloženje krone napram vladi.

Kontrola Radićeve stranke nad vlado.

Velike težkoče v vladni ukazni politiki.

— Beograd, 26. avgusta. (Izv.) Glede imenovanja ostalih velikih županov so se pojavile nekatere težkoče. Tudi so znatne težkoče pri imenovanju in premeščanju političnih uradnikov na vodilnih mestih. Sredi so dolgo časa v notranjem ministrstvu pripravljali material za ukaze o razvrstitvi in imenovanju novih političnih uradnikov. Ker še niso bili vsi ti ukazi izgotovljeni, je moral minister dr. Korošec, ki je imel namen danes ob 9. dopoldne odpotovati v Mitrovico oziroma v Peč, svoje potovanje preložiti na danes popoldne ali zvečer.

Značilna je dalje okolnost, da izvajajo odposlanci Radićeve stranke strogo kontrolo nad vladno ukazno politiko. V Beograd je prispel podpredsednik HRSS posl. Ivan Predavac, ki sedaj nadomestuje posl. dr. Mačka ter kontrolira vsako imenovanje političnih uradnikov, osebno v kolikor se tiče Hrvatske in Slavonije. Politična situacija je drugače neizpremenjena. Prihajajo iz Zagreba poročila, da so blokaški krogi popolnoma zadovoljni z odlokom ministrskega sveta glede vzpostavitev pokrajinske uprave, ker smatrajo, da je s tem ustavljena takozvana »parcelacija Hrvatske«. Hrvatski blokaški krogi v svojih izjavah naglašajo, da pride do veljave načelo »normalizacije upravnih odnošajev v državi«.

V narodni skupščini vlada popolen mir. Razšli so se tudi poslanci Davidovičeve demokratske stranke, ki so se včeraj sestali na kratko konferenco.

Zrakoplovec Locatelli živ.

— London, 26. avgusta (Izv.) Križarka »Richmond« je sprejela zrakoplovca Locatellija živega na svoj krov.

— Rim, 25. avgusta (Izv.) Zadnje dne, ve je bila italijanska javnost zelo razburjena, ker so prihajala iz Amerike poročila, da je zrakoplovec Locatelli, ki je član rimskega parlamenta in fašistovski vladine večine, ponesrečil oziroma izginil v gostih meglah, ko je nameraval 21. tm. z nekaterimi ameriškiimi zrakoplovci preleteti čez groenlandsko ozemlje v Ameriko. Prvotno se je nameraval Locatelli kot naj. boljši zrakoplovec udeležiti zračne ekspedicije raziskovalca Amundsen na severni tečaj. Ker je ta akcija ostala brez uspeha, se je sedaj Locatelli pridružil Amerikanecem, da preleti groenlandsko ozemlje. V gostih meglah se je njegov aeroplan oddaljil od ostalih, katere so sprejemale ameriške vojne ladje. Locatelli je znamenit tudi še radi tega, ker se je med vojno udeležil zračnega poleta, ki ga je organiziral d' Annunzio proti Dunaju.

— Washington, 25. avg. »Associated Press« javlja, da so našli italijanskega letalca on. Locatellija. (St.)

— Washington, 25. avg. Križarka »Raleigh« je javila, da je našla Locatellija ob 23.24, na točki 59° 56' širine in 39° 38' dolžine, ter ga vzele na krov zdravega.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

Dne 26. avgusta. Sprejeto ob 15.

franci 4/4, 4/5, 5/6 or 4—10 m dolgi sred. dolž. franko meja den. 422; remeljni polovničari 35/70 I. II. III. kompl. obrobjeni franco meja den. 720; deske III. 25 mm, 35 mm, 40 mm franko meja den. 536; deske III. 20 mm, 25 mm, 30 mm, 35 mm franko meja 556; deske III. 50 mm, 40 mm, 35 mm franko meja 556; drva suha bukova 1 m dolž. za 100 kg franko nakl. postaja 3 vag. den. 28, blago 30, zaključ 28; pšenica sremka 75-77 brutto za netto par. Ljubljana bl. 415; pšenica domača par. Ljubljana den. 385; pšenica bačka 76-77 franko Start Beč bl. 390; pšenica bačka franko gorenski mlin bl. 445; pšenica bačka Bačka postaja bl. 375; pšenica slavonska 75-76 2—3 % franko slavonska postaja bl. 375; pšenica hrvatska franko Sisak po vzorcu bl. 363; oves bački avg. sept. oktober par. Ljublj. bl. 360; oves sremski par. Ljublj. bl. 345; ječmen pivovarniški 62-63 par. Ljubljana bl. 405; ječmen pivovarniški 64 par. Ljubljana bl. 450; koruza zdrava par. Ljubljana bl. 340; grahoviča semeniska 1/4 vagona den. 298, bl. 300, zaklj. 300; suhe gobice po kakovosti franko Ljubljana den. 54; krompir novi franko nakladalna postaja denar 50; fižol bački, par. Ljubljana bl. 560; moka pšenična »0« Darda fr. Ljubljana bl. 650; moka pšenična »0« slavonska par. Ljubljana bl. 620; moka pšenična št. 2 fr. Ljubljana bl. 58750; otrobi pšenični drobni par. Ljubljana den. 220, bl. 23750; otrobi pšenični srednji par. Ljubljana bl. 255.

Effekt: 2 1/2 % državna renta za voj. no škodo 117—121. Ljubljanska kreditna 220—230. Merkantilna banka 116. Prva hrv. št. 915. Strojne tov. in liv. 150. Trbovelj. premog. 485—505. Združene papir. Večje 123—130. Slavonska banka 104—107. Celjska pos. 200.

Zagrebška borza.

Dne 26. avgusta. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 15.075—15.175, Praga 239.25—242.25, Pariz 4.43—4.39, Newyork 79.90—80.90, London 360.75—363.75, Milan 355—358, Dunaj 0.11275—0.11475. Valute: dolar 78.75—79.75, lira 3.52—3.53.

Effekt: 7 % inv. pos. 1921 63—64, 2 1/2 % drž. rent za ratnu štetu 117—119, Ljubljanska kreditna 220—230. Centralna banka 33—35. Hrv. esk. banka 120—121. Kreditna banka, Zgb 122—123. Hipotekarna banka 63—64. Jugobanka 110—112. Pradžedion 915—920. Slavonska banka 105—107. Eksploatacija 110—115. Sečerana Osi-jek 1000—1030, Isis d. d. 67, Nihag 85—87, Gutman 1320. Slavenija 90—91. Trboveljska 470—500. Union paromlin 625—630, Večje 123.

INOZEMSKE BORZE.

— Curih, 26. avgusta. Današnja borza: Beograd 6.60, Praga 160, Newyork 5.34, London 23.97, Pariz 28.80, Milan 23.60, Berlin 1.27, Dunaj 0.0075.

— Trst 26. avgusta. Predborza: Beograd 27.90—27.95, Newyork 22.55—22.60, Praga 67.50—67.75, Curih 423.550—423.55, London 101.55—101.65, Pariz 122—122.50.

— Dunaj, 26. avgusta. Devize: Beograd 872—876, London 318.300—319.300, Milan 3129—3141, Newyork 70.936—71.185, Pariz 2135—2145, Curih 13.305—13.355.

Valute dolar 70.460—70.860, dinar 869—875, lira 3125—3145, češka krona 2127—2143.

Sestanek Male antante v Ljubljani.

Vprašanje vojaške kontrole. — Priznanje sovjetov v Rusiji in naša kraljevina.

— Beograd, 26. avgusta. (Izv.) Na središčni seji ministrskega sveta je zunanji minister dr. Vojta Marinković poročal o pripravah za sestanek zunanjih ministrov Male antante v Ljubljani. Na tem sestanku se bodo razpravljala vsa aktualna važna mednarodna vprašanja, ki pridejo na dnevni red zasedanja Društva narodov in ki se tičejo držav Male antante.

Prvič se bo preciziralo stališče Male antante na zborovanju Društva narodov.

Važno je tudi vprašanje vojaške kontrole v premaganih državah. V Ljubljani bodo zunanji ministri razmotrivali vprašanje vojaške kontrole na Madžarskem, Bolgarskem in v Avstriji, kar so pri tej kontroli te države direktno interesirane. Obstaja predlog, da se ta vojaška kontrola spremeni, da se odstrani sedanje vojaške komisije, ki izvršujejo kontrolo in da se ta kontrola prenese na Društvo narodov. Temu predlogu se načeloma naša država protivi in bo zunanji minister v Ljubljani potom direktnih razgovorov skušal stopiti v stike s Češkoslovaško in Rumunsko, da se precizira skupno stališče Male antante v tem vprašanju in da se pri Društvu narodov doseže začasna odklonitev tega predloga.

Nekateri beogradski listi javljajo dalje, da pride na ljubljanski sestanek v razgovor tudi vprašanje priznanja sovjetske Rusije. Kot razlog za to, da je postalo to vprašanje za nas aktualno in važno, navajajo stališče Ljube Davidovića, ki je v svoji deklaraciji

navajala, da je treba to vprašanje rešiti in da je potrebna za to iniciativa od naše strani. Z druge strani nasprotno zanikujejo, da bi prišlo vprašanje priznanja sovjetske Rusije na dnevni red tega sestanka. Res je, da so zadnji čas razširjene take vesti, vendar ni pričakovati, da bi ministri na sestanku v Ljubljani razpravljali o tem vprašanju. To vprašanje, kakor znano, je bilo načeloma že rešeno na predzadnji konferenci v Beogradu meseca januarja t. l. Takrat je bil storjen načelen sklep, da se prepušča posamnim državam Male antante postopati po svojem prevdaru, po potrebi in danih prilikah. To iz razloga, ker države Male antante v tem vprašanju nimajo skupnih interesov. Naši interesi se ne krijejo z interesi Češkoslovaške, ki je v Rusiji interesirana zlasti na gospodarsko-političnem polju. Naši in češkoslovaški interesi se zopet ne krijejo z onimi Rumunske, ki živi že dalj časa z Rusijo v ostrem sporu radi besarabskega problema. Mala antanta kot taka je sporazumna le v vprašanju, ki zadevajo izvedbo tripartitske in neulitske mirovne pogodbe. V vseh drugih vprašanjih ima vsaka teh držav popolnoma svobodne roke. Res je, da prihaja vprašanje priznanja sovjetrov v Rusiji vedno bolj v ospredje in da mora tudi naša vlada računati s političnim trenutkom, ko bo stopila z Rusijo v ožje stike in bo priznala sovjetsko vlado, ker pride gotovo do sporazuma med Francijo in Rusijo, kakor je prišlo že med Anglijo in Rusijo.

pogodbe, nam jemlje nova ozemlja milijardne vrednosti in ogroža vitalne interese našega obmejnega prebivalstva. Ta sporazum je končno v ostrem nasprotju s slovenskim občanom Italije ob priliki odstopa Reke. Pozivamo vlado, da odkloni opatijske zaključke in da čvrsto vztraja na taki razmejitvi, ki bo v skladu s pravico in častjo Jugoslavije in življenjskimi interesi njenega prebivalstva.

— Ukazna politika vlade. Na središčni seji min. svet razpravljal zelo obširno o ukazni politiki. V imenovanju je predloženih 17 novih velikih županov in okoli 45 srežkih glavarjev. Imenovanja se ne tičejo Hrvatske in Slavonije. Velike težave dela vladi tudi imenovanje še novih državnih podtajnikov in pomočnikov ministrov. Za pomočnika fin. ministru kandidira neka oseba iz Zagreba, kar zelo razburja Beograd. Listi dalje poročajo, da notranji minister Nastas Petrović ne potuje v Skopje odnosno v Peč, marveč minister dr. Korošec, ki bo vzel s seboj ukaze glede velikih županov, da jih podpiše kralj. Vlada namerava izvršiti velike spremembe pri uradništvu, ki je na vodilnih mestih pri raznih ministrstvih. Imenovanj bo več novih načelnikov in nekateri bodo vpokojeni odnosno prestavljeni.

— Spremembe v diplomatični službi. Zunanji minister dr. Marinković je na središčni seji min. sveta poročal tudi o spremembah, ki jih namerava izvesti sedanja vlada v diplomatičnem in konzularnem zboru. Načrt imenovanj in premetstev je min. svet definitivno odobril. Z ozirom na odhod zunanjega ministra v Ženevo se izvedejo te spremembe šele koncem prve polovice meseca septembra.

— Slavje v Surdulici in naši klerikali. Dr. Korošec je na vladi in v nedeljo se je vršila v Surdulici velika patriotska slavnost, na kateri so se položili temelji nove gimnazije, uredili grobovi nedolžnih zaklanih srbskih seljakov in izobražencev tekot svetovne vojne po bolgarski drhali. Kralj je imel le, patriotski nagovor. Kaj je bolj prirodno, kakor da prinese »Slovenec« vsaj kratko poročilo o tej slavnosti in da ponatisne kraljev patriotski govor. Niti duha ne sluha ne najdemo v »Slovencu« o vsem tem. Pač pa uvodnike o sporazumu, demokraciji in pačenju (!) naše jezike, zato ker so doslej jezikoslovci in slovenski pisatelji pristupili, da smo pobrali od zapadnih narodov nekat tisočev tuk in jih uporabljali v vsakdanjem življenju, kakor režim, abstrakcija itd. itd., medtem ko naša nova država ne bi smela imeti pravice, da vpelje nekaj skupnih besedi, kakor srez, ki naj poenostavi medsebojno obnavljanje in uradovanje! O Surdulici in o kraljevem govoru pa, kakor rečeno, niti besedice. Ali se morebiti »Slovenec« sramuje svoje bolgarofilске preteklosti, ko je hvalil poboj nad nedolžnimi srbskimi žrtvami, kojih kosti so se slavile v Surdulici, ali se je morebiti sramoval svojih trditelj, da so se Slovenci sami osvobodili in da srbske žrtve niso padle za slovensko in splošno jugoslovensko svobodo, za ujedinjenje enega prebivalstva in torej enega naroda od Triglava do Vardarja?

— Radić o dr. Korošcu. Ko se je vrnil Radić iz Moskve, je pripovedoval o svojih razgovorih s sovjetskimi komisarji in omenil, tako imenito je opisal dr. Korošca pri ruskem komisariju zunanjih poslov, pri Čičerinu! Čičerinu je Radić povedal, da je dr. Korošec dober mož, da ni klerikalec in da zastopa socialno najnaprednejši program. V najnovejši številki »Slobodnega Doma« pa poroča Radić o svojem republikanski pokretu, kako da se širi po Medijemurju in po Prekmurju. Njegov pokret je sicer naletel v teh krajih na razne zapreke, predvsem ni odpor dr. Koroščeve stranke. Toda odpor ni za-

legel. »Dasl so vsi popl delali z vsemi sredstvi za stranko g. Korošca, je vendar hrvatski republikanski pokret za vedno odvzel prostora področja teh krajev mračnemu klerikalizmu (to je dr. Korošcu) in nadutemu fevdalizmu madžarskih grofov.« Tako sedaj Radić o dr. Korošcu! Prej je bil dr. Korošec pameten, socialno napreden človek, sedaj je mračen klerikalec!

— Hrvatski Sokoli trgajo državno zastavo. Zagrebška »Riječ« poroča o dogodku, ki jasno izpričuje, kam dovede jugoslavijo politika g. Davidovića. Povodom nedeljskega slavlja Hrvatskega Sokola je razobesil trgovec Ivan Mikšić v Kustošiji nad svojim lokalom jugoslovenske državne zastave in hrvatske trobojnice. Kmalu so se začeli okoli Mikšičevega lokala zbirati razni separatistični elementi in ko je šel Mikšić za trenotek v klet, je hrvatski Sokol Kolar snel vse državne zastave, nakar jih je podvijana sodrga raztrgala in pogazila. Kaj pravi k temu dogodku Davidovićevega vlada?

— Avstrijski kancelar Selpel — kardinal? Dunajski listi poročajo, da bo avstrijski kancelar dr. Selpel imenovan meseca novembra za kardinala. Ali bo takrat imenovan za kardinala tudi kak jugoslovenski škof, o tem vešti Vatikanu previdno molče. Zdi se, da je pri nas v Jugoslaviji preveč tekmecev za to cerkveno dostojanstvo.

— Boljševiški krst ruskih mest. Boljševiška vlada dela v proslavo svojega režima na vse mogoče načine. Pri tem ji je prva skrb, da bi bilo vse boljševiško, če je rusko ali ne, se ne vpraša. V zadnjem času menja moskovska vlada stara ruska imena mest v boljševiška. Petrograd se že davno imenuje Leningrad, zdaj se tudi Peterhof imenuje Leninsk. Letno carsko bivališče Garčina je prekrščeno v Trockoj. Carskoje Selo se imenuje danes Krasnyj (Rdeči). Jekaterinoslav se zove Krasnodar in slavna Jalta na Krimu Krasnoarmijsk. Rdeča barva je sila velike važnosti pri krstu mest. Vsekakor groteskno je, da dobivajo mesta na Krimu namesto ruskih, v svetu znanih imen, — tartarska imena. Sebastopol se zove Achtar, Simferopol Ake Mučet ter Feodosija zopet Kefe.

Ne pozabimo, da je specializirana tovarna mlečna **Mirim čokolada!**

Nemška propaganda.

Človek je nehoti žalosten, če čita dan na dan o novih iznajdbah, s katerimi se hočejo ljudje med seboj uničevati in si povzročati gorje. Inzemska politična propaganda je ena teh iznajdb, ki uporablja razna nevarna sredstva. Ta propaganda je širokopotezna in raznovrstna, vidna in nevidna, neposredna in zahrbtna. In razumljivo je, da je postala v rokah vlad organizirana stvar.

Da se formulirajo vse potankosti take organizacije in se uče kot avtonomna doktrina, so Nemci izdali pod imenom profesorja Johanna Plengeja knjigo z naslovom »Nemška propaganda (Deutsche Propaganda, Hamburg 1922). Naši nepopolnživljivi sosedji so izborni na polju dogmatike in kompilacije in tako niso mogli prepustiti komurkoli reklame za svojo državo v inozemstvu. Uredili so jo čisto sistematično in omenjena knjiga je nekaj vodnik po njej.

Plengejevo delo izjavlja čisto odkrito, da sme politična propaganda akreditirati katerikoli laž, kakor vsakdanja reklama večkrat hvali ničvredne ali manjvredne proizvode. Zgodovina nas uči, da se je vsaka resna vlada posluževala tega orodja in teh akcijskih sredstev, kot se vsaka industrijska organizacija poslužuje raznih načinov reklame.

Oblike propagande so, tako pravi nemški profesor, različne: naravno, da je pred vsem politična, potem socialna, in sicer v tem smislu, da mora analizirati okrožje, v katerem se izvaja, plemena, verske in

druge ideale; in slednjič mora biti psihološka in se prilagodi milijardi družbe, predvsem visokih in trgovskih krogov.

Iz tega stališča uporablja z dobrim uspehom osebe levega spola za svoje intrige in vzbujajo zanimanje s propagandnimi filmi in karikaturami.

To je arzenal orožja nemške propagande in dobro je, da ga poznamo. Urejena je izborna in pritrđiti moramo plesu knjige, če zahteva, da naj se ustvari vseučiliška stolica za propagando — z dvojnimi namenoma, političnim in trgovskim, in da naj ji visoka birokracija daje smernice. Pravi, da ni mogoče razumeti »osebne politike«, kakor sta jo imela Napoleon I. ali Lloyd George, brez te organizacije, programa in sposobnih in delavnih agentov.

Nasprotno pa pravi, da se je treba ogibati vsake stvari, ki bi nasprotovala pravi propagandi, tako na primer Nemčija militarističnih demonstracij. Parade Viljema II. so bile izredno nerodne, njih politika je bila čisto napačna.

Mnogo bolj spreten je bil angleški »časniški kralj« lord Northcliffe, ki je v svojem časopisu pretiraval vsak najmanjši dogodek, samo če je bil zanimiv in mogel škodovati ugledu nasprotnika.

Treba je delati propagando s fotografijami, slikami, kratkimi jednatimi stavki ki dobro izražajo kako misel in se utisnejo masam v spomin. — P. V. B.

Izpred sodišča.

— Radi dedičine se je začel hudi prepir med Lovrencom Lavričem in njegovo materjo in sestro na Kodeljevem, Lorenca, ki je pričakoval posestvo od očeta, je seveda silno jezilo, ker je oče zapustil posestvo materi in sestri. Večkrat je razsajal radi tega, posebno hudi pa je bil v nedeljo dne 6. julija. Prišel je domov, kjer je začel razsajati in razbijati. Napravil je precejšnjo škodo, razbil je omaro, večna vrata, svetiljko, razne vaze, svečnike, krožnike in kozarce. Toda to mu še ni zadostovalo. Udari je sestro po glavi in bi bil tudi mater, da se mu ni umaknila. Na vse zadnje pa jima je še zagrozil, da jih bo pomoril in domačijo požgal. Obtoženec se je zagovarjal s popolno pijanostjo, vendar pa so se okolščine pokazale, da mož ni bil toliko pijan, da bi ne bil odgovoren za svoje dejanje, ker pri taki pijanosti bi tega sploh ne mogel napraviti in je bil obsojen za enkrat samo na 4 mesece težke ječe z resnim opominom, da ne bo z nasilstvom in surovostjo ničesar opravil.

— Hudi Sernjaki. Dne 24. tm. je šel izvršilni organ ljublj. sodišča Lud. Steple rubit k posestniku Josipu Sernjaku v Skrljah pri Igu. Ker je imel mož Sernjaki že večkrat opravka in je poznal ljudi, da se precej nasilni, je prošil orožnika Gerbeca, da gre z njim in ga ščiti pri uradnem poslu. In res je bila ta pomoč potrebna, kajti drugače bi se bilo Steple pri hudih Sernjakih slabo godilo. — Ko je Steple vzel iz nekake predala denarnico, ga je sunila žena Sernjakova s pestjo v rebra in mu potegnila denarnico iz rok. Oba Sernjaka pa sta grozila izvršilnemu organu in ga zmerjala posebno ko je ta zarubil konja v hlevu. Na drobne kose vas bomo razsekali, če pridete gori. Vi sodnija, advokati ste sami goljufi in ravbarji. — Za to početje ki je res vse obsoje vredno, posebno še če se pomisli, da rubežni ni zakrivil sodni organ, marveč zarubljene sam, so bili obsojeni Ivana Sernjakova na 2 dni, posestnik Joža Sernjak na 7 dni, stari Sernjak užitkar pa na 5 dni zapore.

— Zdrav je, močan in jak fant, lahko bi delal tudi najtežja dela, toda prav nobenega veselja ne kaže več od rednega življenja in poštenega preživljanja. Smrdi mu delo, umika se mu in rajši krade. Že večkrat radi tatvine kaznovanega predlagam, da se ga strogo kaznuje. — Tako je zaključil svojo obtožbo dr. pravdnik Dolenec po dovršeni obravnavi proti brezposelnemu hlapcu Valentinu Lotriču, doma iz Zeleznikov. Fant je bil obtožen, da je ukradel 27. februarja v Šentpetru pri No. vsem mestu Avgustu Florjancju ruknijo in nekaj perila, Francetu Scagnetju v Vidmu skoro nove vaje in kolo, Ivanu Debelaku pa košaro obleke, površnik in denarnico. Obtoženec je več tatvin priznal, zatrjeval pa je, da ni imel od teh tatvin dosti koristi, ker mu je potem večji del ukradenih predmetov ukradel zopet njegov dober tovariš. Obsojen je bil s ozirom na svoje priznanje za enkrat samo še na 4 mesece težke ječe.

Mars in zemlja.

Tajni znaki z Marsa?

— London, 24. avgusta. Po brezžičnem brzojavu je prispela iz Kanade senzacionalna vest, da so v soboto zjutraj sprejeli aparati brezžične postaje v Point Grey-ju tajne znake, katerih oddajna postaja je neznana. Tudi druge brezžične postaje javljajo o enakih znakih. Dešifracija teh znamenj je še nemogoča.

— Berlin, 25. avgusta. Prof. Graff je z zvezdarne v Hamburgu ugotovil svoječasno od italijanskega zvezdoslovca Schiaparellija odkrite kanale in ozemlja na Marsu. Odkril je prof. Graff dalje črne slike, ki jih smatra kot morja, kakor tudi močno rumene lise, katerih izvor je še nepojasnjen.

— New York, 25. avgusta. Iz Vancouverja javljajo vsi listi senzacionalno vest pod naslovom »Signali z Marsa«, da je velika brezžičnobrzojavna postaja na Point Grey-ju pretekli teden ponovno prešla zagonetne in tajne brezžične znake. Pojav je bil najmočnejši v soboto, ko so prispeli zaporedoma štirje radioznaki. Bili so posebno močni. Ameriški strokovnjaki so prepričani, da skušajo prebivalci Marsa s temi znaki priti v stik z Zemljo. Znaki so popolnoma neznani in se ne krijejo z nobenimi v radiokodeksih. Vse radio-kostaje ameriškega brodovlja v Tihem oceanu so dobile nalog, da s pazljivostjo zasledujejo zagonetna znamenja.

Opazovanje Marsa je vsled deževnega vremena zelo trpelo.

USTANOVITEV NACIONALNEGA BLOKA V ITALIJI.

— Rim, 26. avgusta. (Izv.) »Il Mondo« javlja, da nameravajo opozicijske stranke ustanoviti nov nacionalni blok, naperjen proti sedanji fašistovski vladi. V ta blok naj bi vstopili: liberalni demokratje, konstitucionalni demokratje, fašistovski disidentje, unitaristi-socialisti, maksimalistični socialisti in pristaši italijanske ljudske stranke.

Politične vesti.

— Komuniste demokratske stranke. Načelstvi JDS za mariborsko in ljubljansko oblast ste imeli 23. in danes 24. t. m. skupno sejo v Rog. Slatini, na koji se je obširno razpravljalo o današnji politični situaciji, končno so bili sprejeti sledeči sklepi: JDS ugotavlja, da stoji neomajno na stališču narodnega edinstva in unitaristične ureditve naše države po načelih Vi-dovdanske ustave. Radi tega smatra za nujno potrebno nadaljevanje dela za smoteno in lojalno kooperacijo vseh strank, ki so na istem stališču. Posebej odobrava skupen nastop samostojnih demokratov z Narodno radikalno stranko v boju za ocvanje edinstvene države. Politika sedanje vlade, ki je povsem odvisna od Radićeve stranke in ki dopušča, da se njena avtoriteta zlorablja za širjenje prevratnih idej, katerih zmaga bi bila pogubna za našo državo, ostvarja v notranjosti nezaupanje in napram ideji narodnega in državnega edinstva, na zunanaj pa bi mogla v svojih posledicah celo ogroziti integriteto naše domovine. Radi tega smatra JDS padec sedanjega režima kot eksistenčno vprašanje našega nacionalnega obstoja ter najostrejšo borbo proti temu režimu kot svojo patriotsko dolžnost. Posebej poudarja JDS še dolžnost vseh naprednih elementov med narodom, da neomajno vztrajajo v boju proti klerikalizmu kot najopasnejšemu sovražniku našega narodnega napredka in dosežene svobode. Z ozirom na najnovejše vesti o razmejitvi z Italijo je bilo soglasno sklenjeno, takoj odposlati min. predsedniku, zun. ministru in Samostalnemu demokratskemu klubu sledečo brzojavko: Načelstvi mariborske in ljubljanske oblastne organizacije JDS iz svoje sednice v Rog. Slatini 24. avg. najodločneje protestirata proti sporazumu, sklenjenemu med obmejnima komisijama v Opatiji glede definitivne razmejitve z Italijo. Ta sporazum krši za nas že itak nesrečno rapalsko

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Tu je bila Vajiti na varnem. Natrgala je nekaj vej, da je še bolj zakrila svoj čoln, potem pa, ko se je prepričala, da ga nihče ne more zapaziti s suhe zemlje, niti z morja, se je vlegla vanj pod zelenje in mirno zaspala.

Sele solnce jo je zbudilo. Previdno je stopila iz svojega skrivališča, zlezla iz skalne razpoke in si skrbno ogledala okolico. Ko je spoznala, da ni nobene nevarnosti v bližini, je šla do skupine palm in splezala na vrh ene.

Morje je bilo gladko kot zrcalo. Ostanki velikega čolna so plavali na njegovi površini in tu in tam tudi mrtve ribe s trebuhom navzgor, katere je ubila eksplozija.

Na krovu »Ikurangija« je Vajiti opazila nenavadno gibanje. Moštvo je tekalo semtertja. Sprejaj na ladji je nepremična skupina opazovala zemljo. Donahue in njegov krmar sta morala biti tam in razmotrivati, kakšen čuden slučaj jih je oropal obeh čolnov.

Nato sta se dva moža ločila od te skupine, se slekla in stopila na ograjo. Trenotek pozneje sta skupaj skočila v morje in Vajiti je videla, kako je pena briznila visoko v zrak.

Donahue ju je poslal polzvedovat na otok. Iz daljega opazovališča sta bile obe glavi videti kot dve mravlji, lazeči po morski gladini. Izborne Vajitine oči so ju prav točno razločevale.

Polastil se je je silen strah. Jadrnica ni bila hotela pognati v zrak, ker ni hotela riskirati, da bi se znašla skupaj s preostalki na tem otoku, ker gotovo bi se bili kruto maščevali na njej, ako bi se plavajoč rešili smrti. Tako bi bila drago plačala svoje pogumno maščevanje.

Sedaj pa so poslali dva moža, brez dvoma, da so poiščeta in ubijeta.

Počasi, prav počasi, sta se te dve točki bližali. Natanko ju je bilo možno videti na vodni gladini, na kateri se je blestela solnčna luč kot na tekočem zlatu.

Ali dosežeta brez? Vajiti je vedela, da čim dalje časa ostane ladja zasidrana v tropskih vodah, tem bolj gotovo je, da se morski somj zberejo okoli nje.

Ponoči jim je bila ušla, toda ali se niso že zbrali zjutraj? ... Eksplozija, ki je ubila ribe okoli velikega čolna, je morda že privabila te morske tigre?

Plavalca sta se vedno bolj bližala, razdalja med obema ni bila velika.

Nenadoma pa je dolg krik groze, obupno divlj in pretresljiv, pretrgal molk.

Okamenela Vajiti je pritisnila prste na ušesa in skrla obraz v palmove liste, na katerih je sedela.

A zrak je pretresel drugi krik. Še groznejši od prvega. Čula ga je kljub zamašenim ušesom in zobje so ji zašklepetali. Debele solze so tekale po njenih licih, vse njeno telo je drgetalo.

Pogledala je na morje... Somi so končali svoje delo... obe čirni glavi ste bili izginili.

Sedaj si pač nihče ne bo več upal v vodo!

Vajiti je mislila na potvorjeni zemljevid, ki je ležal v kabini »Ikurangija« in na številne čer, ki so bile na ladinem potu, ki je bila sedaj brez čolna, mislila je na some, ki se bodo zagnali po mornarjih, ko se bo razbita ladja potapljala poleg čer. Tako se bo izvršila njena osveta na Donahueju in njegovem krmarju, toda v srce jo je bolelo, če je pomislila, da bo ista usoda zadela tudi ostalo moštvo, obstoječe iz domačinov njenih nedolžnih bratov, ki jih bodo tudi raztrgali morski somi.

Naenkrat se ji je zdelo, da je vse morje pokrito z ogromno krvavo mlako, ki se je razširjala in svetila v solncu.

Toda bil je to samo silen jok, ki je zameglil nenadoma njene oči. Tega pa ni opazila in spustila se je žalostno dvignila in spet splezala na palmo, viziji. Padla je v visoko travo z obrazom na zemljo in vzdihujoč je mislila na gorje, ki ga bo povzročila, in se obtoževala zločina, proklinjajoč svojo trmasto osvetlo.

Ko se je bila njena nervozna bolest pomirila, se je žalostno dvignila in spet splezala na palmo od koder je boječe gledala na morje.

»Ikurangi« je odjadral. Dvigal se je kot snežna točka na modrem obzorju. Temna jadrnica je imela vsa jadra razpeta in drvela v svojo pogubo.

III. poglavje.

Biserna laguna.

Tragični dogodki, ki so sedaj vršili na tem zapuščenem otoku gobavcev, so bili posledica čudnega ponočnega srečanja pred nekaj meseci na dveh finih jadrih na valovih Pacifika.

Kratka scena se je dogodila pred dramo, ki se je krvavo končala.

V onem času je jadrnica. »Sibila« hitela kot velika bela ptica v smeri proti Papaete. Morje je bilo mirno, vreme krasno. Nič je ni zadrževalo v njenem naglem teku.

Neki dan je Harrys, častnik na »Sibili«, prišel na krov in iskal nekoga z očmi.

Vajiti, ki je bila naslonjena ob jambor, je gledala na morje.

Harrys se ji je približal.

— Kje je starec? je vprašal.

— Starec je pijan, je odgovorila Vajiti, ne da bi se zganila.

— Ali bi se ne mogel dvigniti in določiti lego ladje? To je pa res preveč! Razumem, da se človek zabava, če je ladja v pristanu, toda štiri dni smo že na potovanju in še vedno se valja po svojih blazinah kot...

Dubrovnik.

Kakor da si stopil v staro etruskano mesto severne Italije, ki ga je novi čas prestavil na obalo sinjega Jadranskega morja. Vso okolico mesta krasi brezštevne palme in aloeje, najraznovrstnejši oleandri, snežne in škralatne boje, tuhtam je priroda okrasila pokrajino celo s kakti. Na tujca napravi lega in prebivalstvo naravnost čaroben utis. Dosepel rano jutro v Gruž, po ulicah se danes tuptam srečuješ na pol orijentalne postavne v zlato vezenih telovnikih, kratkih rdečih suknjičih in modrih hlačah, za pasom pa bodalo ali samokres. To so pravi prebivalci nekdanje ponosne republike.

Današnji Dubrovnik spominja le še s svojimi častitljivimi palačami in cerkvami na nekdanjo blestečo preteklost. V mestu — obdano z debelim obzidjem in mnogimi močnimi utrditvami — stopiš pri kame-nitih obokanih vratih, imenovanih Porta Pile. To je eden izmed obeh glavnih vhodov v mesto in zato je ves dan in še pozno v noč tukaj zelo živo. Pogled po glavni ulici ti takoj pove, da je vse še tako, kakor je bilo nekdaj — v srednjem veku. Skoraj tik vrat, na levici, stoji franciskanski samostan, sezidan koncem XIII. stol. Znamenita je samostanska lekarna — tretja v Evropi — ki hrani mnogo starih, dragocenih posod, v katerih so v davno preteklih časih menihi pripravljali razna zdravila in zdravila. Grozen požar, ki je leta 1667. uničil skoraj polovico Dubrovnika, ni bil najmanj ni poškodoval samostana, pač pa sta istega leta dragocena samostanska knjižnica in cerkev precej trpeli vsled potresa. (Mimogrede naj omenim, da je ta potres zahteval posebno veliko žrtev med plemstvom). V cerkvi stoji še danes razmeroma še dosti ohranjen kamenit sarkofag, znameniti plemiške porodice Gozli, ki je imela svoje čase v Canosi veliko posestvo z ogromnimi plantacijami. Sicer pa je cerkev, nekdaj tako znamenita, danes le še nekak spomin na nekdanji blesek.

Koncem Stradone — glavne ulice Dubrovnika — je središče luksuzne trgovine. V izlozih vidiš krasne starinske zlatarske izdelke, najraznovrstnejše orijentalno blago, preproge in vezenine v najpestrejših bojah. Tudi drugače se nudi tukaj očem mnogo lepota, posebno na večer, ko se razvije koroza. To temperaturno valovanje mogoče ti da nehoti občutiti, da si na jugu, in za hip se ti zdi, da je Dubrovnik prav tako središče, kakor po navadi vsa obmorska mesta, kar pa v resnici ni. Pravih starinskih palač tukaj ni. Ako hočeš videti stare palače, ki so v arhitektonskem oziru pravi biseri, moraš v stran. Ulice. Najzanimivejša zgradba na korozi je Dogana, ki je za časa republike igrala sila vlogo. Tu se je izdeloval denar, o čemer pričajo še danes umetniški, v beneško-gotskem slogu zidana, prav na gostoprepredna okna. Ograja je sestavljena na jako rafiniran način.

Kjer se konča Stradona — na Plazji — je v 14. stol. postavil Napoleonček Onofrio de la Sava vodnjak, ki se po njem tudi imenuje. Tu je središče mesta. Na stoltno golobov obletata starinski vodnjak, pri katerem seenske v mičnih narodnih nošah polnijo posode — nudi se ti prava slika, kakor na Markovem trgu v Benetkah.

Na desni strani Plazje pa stoji najlepša zgradba v Dubrovniku — tj. rektorska palača. Zavidanja so vredni oni, ki prihajajo semkaj in se prav nič ne nadejajo le lepote, ki jih pričakuje tukaj. Glavni vhod, stene logije in krasna okna, zidana v beneško-gotskem slogu, so še ostanki prvotne palače, ki jo je sezidal napoličanski mojster Onofrio (napravil tudi vodnjaka na Plazji) vse drugo je delo domačega, dalmatinskega mojstra Georga Orsinija. Najstarejša umetnina, kar jih hrani Dubrovnik, je majhno bizantinsko kladivo, ki je pritrjeno na glavni vrati rektorske palače. Iz katere dobe izvira ta umetnina — še do danes ni nihče dognal. Baje so Angličani kladivo še pred svetovno vojno hoteli odkupiti z isto težo zlata. Palačo so v notranjosti v zadnjem času deloma prenovili — v njej bo letošnjo jesen bivala naša kraljevska dvojica — izvršila so se le najpotrebnejša popravila, prvotna, značaj palače pa je še vedno ohranjen.

V dominikanskem samostanu na Plazji, ki stoji na drugi strani mesta, hrani jo v majhni železni skrinjici lobanjo ogrskega kralja Stefana, potem železno žezlo Uroša III. in iz rektorske palače so prenesli semkaj prestol, ki pa je že precej načet od črvov. Največji zaklad dominikancev pa je pristni Tizian. Silko — ki predstavlja sv. Vlaho (zaščitnika mesta) in spokornico Magdaleno, — hrani jo v cerkvi. Le tej jo je podaril grof Pozza, ki je kleče naslikal takoj pri vstopu v cerkev.

Kakor mi je pripovedoval g. dr. M. Drobac, šteje mesto danes le še deset do petnajst potomcev nekdanjega dubrovnika plemstva. Vsi so še neozelenjeni in še visoko v letih. Z Napoleonovim vzhodom v mesto je zadel malo republiko prvi smrtni udarec in takratno plemstvo je priseglo, da nikdar ne bo služilo tujemu vladarju; tej prisegi so ostali zvesti njih zanj, njih potomci, nihče več se ne poroči in še kakih deset let potemtakem izumrje edini še živi spomin nekdanje republike...

Kakor sem že dejal, je mesto vse naokoli obdano z močnimi utrditvami. V tistem času je bilo to vsekar potrebno, kajti za to najskrajnejšo točko zapadne civilizacije je obstojala večna nevarnost: prijatelji, kakor sovražniki bi jo radi imeli tako zaradi lege (mesto leži baš tam, kjer se pričenja odprto morje), kakor tudi zaradi njegove bogastva. Danes seveda ni toliko strateške važnosti, kakor nekdaj, zato pa je tembolj v kras in ponos nam in naši domovini.

P. VI.

*) V Dubrovniku se v nedeljo 24. tm. prične kongres jugoslovanskega učitelstva.

Julijska Krajina.

— Delo »Legae«. Lani je imela »Legae« otroških azilov med Jugoslovenci v Julijski krajini 41, letos jih je že 55. Po nekaterih azilih pri Trstu in v Istri je bilo do sto otrok. S prihodnjim šolskim letom se otvorijo azili v Ajdovščini, v Bistrici, Sežani, v Berseču, v Moščenicah, v Dragi pri Lovranu in v Veprincu. Italijani lovijo pri jugoslovanskih starših otročičke in jih vodijo v svoje otroške vrtce; dajejo jim slaščice in kako oblecko pa italijansko jim vceplajo v drobne glavičce. Zaključek azilov je vedno povsodi primerno slovesen. Tako je bilo tudi te dni v Vipavi. Italijanski poročilo naglašajo, kakor da se otroci hitro uče italijansko. Razdelili so med otroke malo čokolade in piškotov ter nekoliko blaga za obleke. Tako se vali potujčevanje na naše ljudstvo z vseh strani. Pritisk je silen. Italijani upajo, da bo nova generacija že popolnoma italijansko vzgojena. Čeprav ne bo še izginil slovenski jezik iz nje, se bo vendar slovenski človek prezentiral že kot Italijan; počasi pozabi tudi svoj jezik. Morda pa se vendarle Italijani motijo v svojih raznarodovalnih računih!

Šolstvo.

— Na gremiljani trgovski šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1924./25. dne 15. septembra popoldne ob 14. uri s ponavljanjem izpitov za tiste vajence in vajenke, ki ob sklepu minulega šolskega leta niso bili usposobljeni za II. ali III. razred. Ponavljanje izpitov bodo trajali tri dni in sicer 15. 16. in 17. septembra. Natančnejši podatki o ponavljanju izpitov bodo objavljeni na deski v veži I. mestne deške osnovne šole v Komenskega ulici. Vpisovanje v I. letnik se vrši dne 13. septembra popoldne ob 9. do 12. ure v pisarni gremilja trgovcev, Aleksandrova cesta I. nadst. palača Ljub. kreditne banke. Šolnina znaša za vsakega vajenca 250 Din. vpisnin 25 Din, katere zneske je pri vpisovanju tudi plačati. Za sprejem v I. letnik se zahteva 2 razreda srednje ali meščanske šole, ali 8. razred osnovne šole. Redni pouk za vse vajence in vajenke se začne dne 22. septembra ob 2. uri popoldne. Pouk se bo vršil ob ponedeljkih, torkih in sredo od 14. do 18. ure.

— Šolski načrt v I. in II. razreda srednjih šol. Na poučenem mestu smo dobili naslednje obvestilo: Pred nekaj tedni so naši časopisi prinesli vest, da se bo v šolskem letu 1924/25 pouk v I. in II. razreda na vseh srednjih šolah v Sloveniji izenačil. Po nameravanem načrtu bi odpadel pouk iz latinščine in nemščine v I. in II. razreda realnih gimnazij, zgodovine v II. razreda nemščine in francoščine (v I. razreda) uvedla bi se povsod francoščina v II. razreda na realkah. Ker bi taka prenova sedanjega učnega načrta pomenila globoko, segajočo spremembo vsega učnega ustroja, je ministrstvo prosvete pred kratkim odredilo, da ostane učni načrt srednjih šol v Sloveniji dosedanj, dokler se ne sprejme novi srednješolski zakon. Vsekakor bo pa treba zaslišati mišljenje prizadetih činiteljev (staršev, stanovskih in kulturnih organizacij, učiteljskih zborov), preden pride novi učni načrt za srednje šole v meritor. ni pretres in pred končno odločitvijo. Za šolsko leto 1924/25 ostane torej v veljavi sedanji načrt. Ta je v marsičem potreben reforme, a ne v taki izmeri, da bi se srednja šola potisnila pod nivo meščanske šole. Bolj kakor ta, si mora srednja šola ohraniti značaj izborne šole, če hočemo narodu in državi vzgajati soliden inteligenčni podmladek.

Sport.
Ocenjevanje in odlikovanje
rogovja.

V nedeljo dopoldne je bila v paviljonu »Priroda Slovenije« po strokovnjakih g. Rusu, Koslerju in ing. Sonnblacherju izvedena ocena rogovja srnjakov in gamsov. Ocenilo se je tudi jelenje rogove, razstavljeno po trž. naz. Plemilju, ki pa ni iz Slovenije nego iz Baranje, kjer je še precej jelenov na državnem posestvu. V oceno se je vzel rogove, pridobljeno po zadnji lovski razstavi l. 1922. Ako pri merjamo rogove srnjakov prejšnj let z rogoviem zadnjih let, opazimo precejšnje nazadovanje. Povod je gotovo iskati v tem, ker je bilo med vojno uničenih mnogo srn ne glede na starost in spol. Ker ni bilo dovolj starih srnjakov, so srne oplemenili mlajši in to je sodelovalo na razvoj divjačine. Pa tudi vremenske razmere zadnjih let so imele precejšnji vpliv.

Kakor znano, odpade srnjakom staro rogove v mesecu novembru in nato počne rasti takoj novo rogove. Novo rogove je v marsičem odvisno od tega, kakšna je jesen in zima in jeli ima žival mir. Divjad, ki je imela v jeseni mir in ni trpela hudega pomanjkanja, je nabrala dosti rezervnih snovi, ki preidejo v diko srnjadi, v rogove. Posebno lepo rogove imajo srnjaki po onih jesenih, ko je bilo dosti žira in želoda. Razvoj in rast rogovja je v mnogem odvisna od zimskega krmljenja in pokladanja soli. Kot ilustracija dobre oskrbe je bil v razstavi na meji lovišča barona Borna, ki je gotovo največji zaščitnik divjadi in sploh prirode najden izredno močan srnjakov rog, takozvani odpadnik. Mnogo lepša rogova pa je gotovo tudi izostalo, ker je med našimi lovci žalobno še premalo pravih lovcov, ki bi se zanimali za lepoto in poezijo lova in bi zbirali kot spomin na lepe lovske doživljaje, lovske trofeje. Pri

nas prevladujejo danes ponajveč le taki lovci, ki jim gre v prvi vrsti za streljanje ne glede na to, kje, kdaj, v kakšnih razmerah streljajo divjačino. Gre jim v prvi vrsti za meso.

Ako hočemo imeti dobro srnjad, moramo baš z dobrimi srnjaki varčevati. Na zalazu, to je v mesecu juniju in juliju, ne smemo postreliti močnih srnjakov s lepim rogoviem. Čim močnejši je srnjak spolno, tem lepše je njegovo rogove. Narava sama je poskrbela za lepoto in moč onih, ki so določeni za razmnoževanje; zelo stari srnjaki imajo slabo rogove. Lepe srnjake smemo odstreliti šele v prvi polovici avgusta, ko so že izvršili svoje plemenske dolžnosti. Spolno skvarjeni srnjaki imajo abnormalno rogove, to se pravi, da nimajo pravih oblik. Tako rogove je bilo tudi nekaj dni razstavljeno, moralo se je pa radi svežosti preparata vzeti iz razstave. Abnormalno rogove srnjake le redko odvžje. Ako hočemo imeti dobro srnjad glede rogovja in pa tudi teže, moramo divjad krmiti in opustiti tiste, tako nelovske zimske brakade na srne, to je gonje s psi in pa streljanje s šibrami, ko se žival, preganjana od psov prehladi in pa nastreljena s šibrom bogve kje pogine.

Gamsovega rogovja je bilo malo razstavljeno. Razen krasnih gamsovih rogovjev, last g. Koslerja in pa dr. Fuchs-a, čijih nosilci so bili po večini pred več leti ustreljeni, ni bilo nikakih posebnosti. Za oceno določenih je bilo prav malo in so bili ocenjeni rogi že nekaj točk nad 70, ko so oceno pri zadnji razstavi pričele šele pri 80 točki in dosegle 86 točk. Pri gamsih so pat isti vzroki kot pri srnjakih namreč, da so bili lepi samci večnoma postreljeni. V splošnem pa je zadnje leta opaziti precej lep prirastek in če bomo divjad čuvali, bomo imeli kmalu prava lepa gamsova lovišča.

Kot posebnost razstave bi bilo omeniti nagačeno glavo in pa rogove kozorogov ki je vse last barona Borna. Kozorog je bil k nam prenešen iz Švice, kamor večkrat uhajajo iz severne Italije, kjer je njihova prava domovina. Pred vojno so se kozorogi pri nas že precej dobro zaplodili, bili jih je že nad 60. Med vojno in pa ob preovratu pa so jih vojaki in divji lovci skoraj po popolnoma iztrebili. Skrbnemu čuvanju lovškega osebja barona Borna se je posrečilo to izredno lepo in redko žival v naših pokrajinah obdržati. Letos smo dobili veselo vest, da se je število kozorogov dvignilo že na 15 ali 16 komadov.

Oceno, posebno pohvalo in pohvalo so dobili za srnjakov rogove tle lovci:

Prvo oceno za normalno srnjakov rogove dr. Fuchs, drugo oceno ravnatelj Malenšek. Prav posebno pohvalo: Vladimir Kapus, ing. Fran Tavčar, Karol Galle, dr. Vladimir Ravnihar in pa dvorni preparator Herfort. Pohvaljeno je bilo rogove Karla Galleta, ing. Tavčarja, K. Galleta in dr. Kobala. Za abnormalno rogove je dobil prvo in drugo nagrado ing. Tavčar, prav pohvalo pa dr. Ivo Tavčar, dr. Lukmann in K. Galle.

Pri gamsih je dobil prvo oceno dr. Fuchs, drugo pa Vladimir Kapus. Pohvalo za gamsovo rogove je dobil tudi dr. Fuchs. Kar je bilo pa starejših skupin rogovja, so gotovo neprekosljive zbirke g. Perlesa dr. Ravniharja, rodbine dr. Tavčarjeve in Luckmanove; vse to krasno rogove je ponajveč iz rakiških, borovniških in vrhniških gozdov. Kar je bilo drugih lovskih znamenitosti na razstavi, gre gotovo prva pohvala baronu Borna, dr. Fuchs in g. Koslerju, ki so mnogo pripomogli, da je razstava tako lepo uspela.

»COUNTRY CLUB«.

Ker je po dolgem deževju enkrat zopet lepo vreme, se odpravimo na deželo, da si ogledamo enega prvih francoskih Country Clubov. Nahajala se kakih 60 kilometrov proč od metropole, med Melunom in Fontainebleaujem.

Toda kaj značije pravzaprav ti dve besedi? Njih dobesedni prevod (deželni klub) ne tvori dovolj natančno razlago Country Club je pravzaprav večja ali manjša skupina ljudi, prijateljev in sorodnikov, ki so osnovali družbo, da skupno uživajo življenje na deželi. Stvar je anglo-saksonska iznajdba. Razširila se je pa pred vsem po Ameriki.

V okolici New-Yorka, kakor vseh velikih ameriških mest, obstoja na tucate Country Clubov, ki so si med seboj precej različni. Nahajajo se seveda v najskrajnejši in najlepši okolici. Vse je preračunano, da zadosti zahtevam programa, ki obstoji iz dveh besed: počitek in zabava. To geslo jasno izraža, kakšen mora biti idealni Country Club.

Predstavljate si lahko veliko, prostorno hišo, sezidano na obronkih griča, dobro izpostavljeno solnčnim žarkom, v osadijo košat gozd, spredaj široka terasa, ki služi kot jedilnica, pod njo pokrit prostor, ki se uporablja v slučaju slabega vremena. Da ne manjka raznovrstnega modernega komforta, ni treba še posebej omenjati. Poleg hiše se nahajajo sportni prostori, tenišča itd.

Samoočebni je umljivo, da se hiša takega kluba vedno zgradi v bližini vode, večje reke ali jezera. Člani imajo svoje čolne ali jadrnice in so tudi pristajališča vodnih sportov. V garaži se nahajajo vse vrste ladij od dirkalnega skiffa do trbušne »norvežanke« in avtomobilnega čolna. Kopače in ribarenje izpolnjuje lepe poletne dneve.

Takšen je idealni Country Club. Ne sme se nahajati predaleč od mesta. Ko pride praznik ali nedelja, pohite njega člani iz mesta ven, se snidejo v svojem domu in uživajo tu v prijetni družbi mir ali pa si krepilo telo z raznimi sporti.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Hašič v senci orke«.
Kino Ljubljanski dvor: »Mušice mil. Jardecke« (Lya Mara).

Aleksander Knez

pooblaščen senzal Ljubljanske borze se priporoča za izvrševanje

vseh borznih naročil

posebno za posle v efekti, vseh vrstah žita in moke, jajc, sena, slame, fižola, vina itd.

Brzjavi: KNEZ, Ljubljana.

Telefon šte. 80.

Dr. Jugova usoda.

Klement Jug je postal žrtev svoje etične ideje. Hotel premagati še zadnje utripe prirojenih nižjih instinktov, je padel, ko je bil morda že na cilju ali vsaj tik pred njim.

Kadarkoli sem videl tisti obraz s turgenjevskim čelom, z drzno naprej pomaknjeno brado, se nisem mogel nikoli iznebiti vtisa, da so ga zgnete silne roke, katerim ni bilo zato, da bi vstvarile končno podobo, temveč jim je bilo le za nek prvi polzkuš. Kajti Jug ni bil izmed nas eden.

K sreči imamo med mladimi več plemenitih mož, kakor nam jih priznava naša demoralizirana starejša generacija, toda vendar je imel Jug čudovito lastnost, katere nisem opazil vsaj v taki meri še pri nikomur: znal je s svojo silno voljo uravnati svoje življenje po objektivnem etičnem spoznanju, naj je še bilo to tako ali tako. Ni bil torej čisti tip znanstvenika — teoretika, čigar izsledki se ne tikajo njegovega osebnega življenja; bil je več, bil je izrazito etičen tip, tip Krista, Budhe.

Ko sem ga spoznal pred tremi leti, je bil popolnoma pod vplivom našega mladega mojstra prof. Vebr. Etično mu je bilo pravilno čustvovati, stremeti. Če ti je mogoče z malim zlom preprečiti veliko, je tako udejstvovanje pravilno. Toda vsled svoje ga do skrajnosti diferenciranega etičnega čuta je prišel kmalu preko te formalne pravilnosti oz. nepravilnosti. Začel so ga zanimali predvsem problemi materialne, življenske etike, ocenjevanja vrednot. Videl je n. pr. da ima trpljenje, bolelost vsikdar neko visoko etično noto na sebi, katere nima veselje. Vprašal se je, kaj da je ti. st. »agens«, po katerem moramo urediti svoje življenje, predvsem etično? In mislil je, da je našel odgovor v tem, da nam je etično udejstvovanje dolžnost. In do skrajnosti dosleden samemu sebi, je preuravnal svoje življenje po svojem novem spoznanju. Njegovo delo mu je postalo dolžnost brez vsake zasluge, dolžnost, ne pa morebiti kako dobro delo mu je bila njegova stroga abstinenca od vsega, kar se zdi drugim mladim ljudem neobhodno potrebno. Tedaj je doživel vno preokret, šel je še korak dalje. Medtem ko se je doslej naslajal zgolj na dela znanstvenikov, je začel po mnogih letih, toda s povsem drugimi očmi, čitati zopet dela Tolstega in Dostojevskega. In v njih je trčil na probleme, na dejstva, ki so ga dovedla do povsem novih zaključkov. Njegova psihologija, v prvi vrsti seveda etično vprašanje, ki je prehajala zadnje čase bolj in bolj iz golega opisovanja h razlagi, je postala sedaj izključno eksplikativna. Tista filozofija, ki ga je rešila, ko ni vedel po maturi ne kod ne kam, obupanega dejanja, ga je vodila tudi sedaj dalje in dalje, končnemu spoznanju nasproti. Ni mu zadostovala več zgolj dolžnost kot faktor, ki nas sili k etičnemu udejstvovanju; zasledil je stopajoč ob strani največjih etičnih reformaterjev, da so gotova dejanja za navadni človeški razum naravnost nesmiselna, proti vsakemu pojmovanju dolžnosti, in vendar so v etičnem smislu največje vrednosti. Ali ni proti sinovski dolžnosti, da zapusti svojo ubogo mater, mesto da bi skrbel zanjo, ki živi v bedi? In vendar je tako storil Kristus, največji etični reformator sveta in le s tem, da je ravnal proti tej navidezni dolžnosti, je postal človeštvu to, kar mu je danes. Dolžnost torej ne pomeni v etičnem življenju vse, nekaj je, kar je še mnogo več.

Ko je prišel Jug do tega svojega spoznanja, si je obenem z njim pisal svojo lastno usodo. Pisal je prof. Vebru kot odgovor na njegove stalne pomisleke, ki jih je imel ta proti njegovemu drznemu planinstvu: »Grem v planine, ker zabim nevarnost, da posepiš svojo avtokritičnost, da se vsopredno s tem otresem domišljavosti, češ, da so moje znanstvene misli baš »moje« misli in ker vidim v nevarnosti najemnišne sredstvo samovzgoje. Poleg tega pa si zopet osvežim svojo pojemačo miselno moč, okrepim si telo, da bo tem vernejše služilo mojemu nadaljnjemu delu...«

Toda s tem, da je zati v sebi vse prirojene niske instinkte, je zati tudi tisti nagon po samoohranitvi, ki se javlja v nas v obliki nekega naravnost fiziološkega strahu. Nadomestiti ga je hotel s svojo plemenitostjo, visoko miselnostjo in je postal žrtev svoje visoke etične ideje. Ali je prišel tisti hip, ko je zdrknil ob navpični steni, zopet do novega spoznanja? Ali je gledal nato končni resnici v obliki, za katero je tako blazno hitel vse svoje življenje?

Stara, do mozga korumpirana generacija, ki se prepira za vsako zrnce v koritu, očita nam, katere bi bile morala sama vzgojiti, da nimamo nikakih idealov, nobenih višjih ciljev. To bi ne bilo čudno, če bi ne bilo slučajno življenje v najtežjih časih svetovne vojne poseglo v njihovo »vzgojo«. In tej šoli se imamo zahvaliti, da imamo med nami ljudi, kakor je bil mladi doktor Jug. Njegovo življenje in njegova smrt so nam živ dokaz, da življenje ni najvišja vrednota. Poleg svoje velike znanstvene sapuščine, katero bo uredil njegov tatek ljubljani in ljubice bo učitelj prof. Veber, nam je zapustil še vpliv svoje osebnosti in svoj vzvišen vzgled. Njegova neustrašenost, skrajna požrtvovalnost, njegova nikdar mirujoča delavnost, njegova

nelzerna težnja po spoznanju, njegova brezprimerna odkritost napram samemu sebi, predvsem pa njegova visokotična miselnost bodi naši vstajajoči generaciji luč — vodnica na poti v življenje. VI. B.

Nekoliko pojasnil o novem ameriškem priseljeniškem zakonu.

Jugoslovenska kvota od 30. junija 1924 do 30. junija 1927. znaša 671 priseljenec (jugoslovanskih podanikov) letno.

V kvoto se ne štejejo samski otroci izpod 18. leta in žene ameriških državljanov. Ameriški državljan, ki želi dobiti takega otroka ali ženo k sebi, mora vložiti prošnjo v Washington, D. C. na glavnega priseljeniškega komisarja (Commissioner General of Immigration) ter začasa, ko vloži prošnjo, bivali v Združenih Državah Ameriških. Preden vloži prošnjo, mora najprej pisati na omenjeni urad po potrebno tiskovino (Form 633).

Nadalje ne spadajo v kvoto tudi nedržavljan, ki so bili postavno pripuščeni v Združene države ter grejo v stari kraj na obisk in se v teku enega leta vrnejo.

Do 50% letne kvote imajo prednost starši in samski otroci od 18. do 21. leta ameriških državljanov ter izvežbani agricuturisti, to so poljedelci, vrtnarji, živinorejci itd. Za starše in otroke od 18. do 21. leta mora državljan Združenih držav vložiti prošnjo za ameriški vizum na zgoraj omenjeni urad v Washington ter potrebuje tiskovino Form 633. Slednji pa se morajo obrniti za vizum sami na ameriškega konzula v domovini.

Vsi drugi sorodniki ameriških državljanov, kakor bratje, sestre, nečaki, svaki, nečakinje, sestrične itd. pa spadajo v kvoto ter nimajo nikake posebne prednosti. Nedržavljan pa ne morejo vložiti nikake prošnje za svoje sorodnike pa naj bodo ti otroci izpod 18. leta, žene ali kdo drugi. Pošiljati jim morajo samo običajne affidavite.

Nadalje se začasno dovoli vstop v Združene države Ameriške državljanim uradnikom, njih pomočnikom, družinam in poslom, turistom, gledališkim igralcem, opernim pevcem in trgovcem, ki dokažejo, da imajo važne opravke. Nadalje duhovnikom, vsučiliškimi profesorjem in zdravnikom, ki so najmanj 2 leti izvrševali svoj poklic, njih ženam in otrokom izpod 18. leta, ako jih spremljajo ali jim sledijo. Tudi študente nad 15 let stari morejo biti začasno pripuščeni, ako potujejo edino v svrhu nadaljevanja študij na kakšni višji šoli ali univerzi. Vsi ti se morajo obrniti za ameriški vizum na ameriškega konzula v domovini ter predložiti zadostna dokazila, da želijo samo začasno potovati ter se po določenem času zopet vrniti. Študente morajo predložiti sprejemno potrdilo šole ali zavoda, kjer bodo svoje študije nadaljevali in koliko časa bodo trajale.

Ameriški vizumi, izdani pred 1. julijem t. l. niso več veljavni in vsi oni potniki, ki imajo take vizume, si morajo preskrbeti nove ter ponovno zanje plačati svoto 10 Dol. Ako potuje na eden potni list več oseb, mora vsaka plačati 10 Dol za ta vizum. Ako na pr. potuje družina, sestoeča iz 5 oseb, stane ameriški vizum glasom novega zakona 50 Dol.

Društvene vesti.

— Dramska sekcija »Kluba Mladih« vabi vse gospode in dame, ki se zanimajo za dramsko umetnost in ki bi hoteli sodelovati, da se javijo v torek dne 26. tm. točno ob 20. v Narodnem domu, soba »Nar. soc. zveze«.

— Iz šmartna v Tuhinju. Naše prostov. gasilno društvo priredi v nedeljo dne 31. avg. ti. veliko vrtno veselico na Podpečarjevem vrtu v šmartnem. Začetek ob 15. popoldne. V prijetno Tuhinjsko dolino vabimo šmarnski gasilci, vse na staro in mlado — od daleč in blizu! Odbor.

— Mestna Orjuna Ljubljana pozivlja vse članice in člane, ki so se prijavili ter one, ki se še nameravajo in želijo sodelovati. Pri tamburaškem zboru, da pridejo zanesljivo k ustanovnemu sestanku v četrtek 28. tm. ob pol 20. za prigašene pevce in pevke se vrši pa v soboto 30. tm. ob pol 20. v areni Narodnega doma. — V četrtek dne 4. septembra se vrši skupni sestanek vsega članstva zvezan s predavanjem v dvorani aredeleba vseh članov in članic strogo obvezna.

— Našli so se zlati uhani. Dobe se pri tvrdki Eger, Sv. Petra cesta.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 26. avgusta 1924.

»Stebrl avstrijskega režima?«

»Po prevratu so se stebrl nekdanjega avstrijskega režima zatekli povečini v slovensko »demokratsko« stranko.«
»Slovenec« 26. avgusta 1924.

Kdo je bil v Sloveniji pod Avstrijo steber dunajskega režima? Ves svet ve, da so bili to klerikalci, ki so živeli zgolj od milosti dunajskih mogotcev. Odprite letnike »Slovenca«, pa se prepričajte, kako je klerikalna stranka dosledno delala samo in izključno tisto politiko, ki so ji narekovali v Dunaju.

Nikdar bi klerikalci ne mogli v slovenskih pokrajinah zavladati na vsi črti, ako bi jih ne bila v vsakem oziru podpirala dunajska vlada. Podpirala pa jih je ta vlada pač zato, ker so se njeni interesi popolnoma krili s klerikalnimi interesi, in ker se je zavedala, da je bila klerikalna stranka politično orjitrana docela po načelih in načrtih, ki so jih imeli na Dunaju.

Ta skupnost interesov je bila zasnovana na načelu »do, od des«. Klerikalci so delali avstrijsko politiko, zahtevali pa so za to plačilo. In to plačilo so bile razne politične in gospodarske koncesije, ki so imele vse samo ta namen, da utrdijo klerikalno moč in zagotovijo nadvlado klerikalne stranke nad vsemi drugimi elementi v državi. Te koncesije, ki so bile zgolj strankarskega značaja, so klerikalci dobivali promptno, zato so bili tudi ves čas zvesti služabniki in hlapci avstrijskega režima. Kot taki pa so preganjali vsakogar, ki ni bil istega mišljenja, preganjali pa so pred vsem tiste, ki so oznanjali nauk, da so slovenski narodni ideali nezdružljivi z avstrijsko državno mislijo. Delali so to popolnoma v soglasju in v sporazumu z dunajskimi vladnimi krogi, katerih glavni smoter je bil, da čim najbolj oslabe, ako jih že ne morejo docela zatreti, vse nacionalne elemente. Klerikalci in dunajski mogotci so torej postopali s svojimi politiki popolnoma roko v roki. To razmerje je ostalo med njimi vse do prevrata.

Ko pa je nastal polom in je Avstrija razpadla, so ž njjo propadli tudi vsi klerikalni načrti.

V klerikalnih vrstah je nastala vsepšpčna zmeda. Klerikalci so se zavedali svoje krivde, da so vselej služili propadli Avstriji proti narodu, ter računali z možnostjo, da jih za to protinardno delovanje zadene tudi pravična kazen.

Umaknili so se zato v ozadje, se delali neustrašene pristase preokreta ter čakali, da pride zopet njihova ura. Sprva so seveda mislili, da se v dogledni dobi zopet vrnejo stari časi, ko bosta zopet vladala Dunaj in Koburžan, zato so s pritajenim veseljem pozdravljali vse poskuse, da se zopet vzpostavijo stari avstrijski režim. Ko pa so se definitivno ponesrečili vsi ti poskusi, so tudi oni pokopali vse svoje visokolete misli in načrte, ki so bili zvezani s temi poskusi, ter jeli vsaj začasno računati z danimi razmerami.

In ker je težko verjetno, da bi se kar preko noči prelevili iz Savlov v Pavle, ugotavljajo sedaj, da so bili vselej pravzaprav oni odporniki avstrijskega režima, čeprav so ves čas sedeli pri polnih vladnih avstrijskih jasih, sluge, hlapci in podporniki tega režima pa vsi oni, s katerimi je Avstrija polnila svoje ječe in taborišča internirancev. Probatum est, tako jel če pojde tako naprej, se še lahko prigodi, da napravi klerikalno-radikalni režim proces radi avstrijskantsva celo tistim, ki so pod Avstrijo radi velizdale stali pod vešali.

Zivimo v časih možnih nemožnosti, zato bi nas nič ne presenečalo, ako bi sedaj razni Remci, Kremžarji, Sušniki in kakor se že imenujejo razni drugi klerikalni mogotci, postavili vse one, ki so nekoč pod Avstrijo sedeli kot nevarni protidržavni elementi na ljubljanskem gradu, Wagni, Thalerhofu in drugod, na oboženo klop kot »stebrle nekdanjega avstrijskega režima«!

Nemogoče to nil Pa prav se zgodi tem idealistom, zakaj pa so imeli od prevrata preveč — srca in premalo da-lekovadnosti!

— **Príhod zunanjih ministrov** v Ljubljano. Danes ob 20.15 zvečer odputuje zunanji minister dr. Vojta Marinković v spremstvu kabinetskega šefa dr. Radovana Šumenkovića proti Ljubljani. Prišel je na Židani most tako, da bo jutri z opoldanskim brzovlakom potoval proti Celju in pride tja ob 13.44 popoldne, dočim prispe zunanji minister dr. Beneš s soprogo in spremstvom tja ob 14.59, nakar obadva ministra v praškem brzovlakcu nadaljujeta pot proti Ljubljani, kamor prispeta jutri ob 16.41 popoldne. Potoma bodeta zunanja ministra takoj razpravljala o vseh vprašanjih, ki pridejo v pretes pri Društvu narodov, razpravo bodeta nadaljevala potem

zvečer v Ljubljani. Na čast dr. Benešu in njegovi soprogi priredita zunanji minister dr. Marinković in njegova soproga banket. Po noči ob 23. odputuje dr. Beneš proti Zenevi preko Italije. V četrtek dne 28. prispe v Ljubljano romunski zunanji minister Duca. Oba ministra ostaneta v Ljubljani in dne 29. t. m. odideta na Bled. Po končanih konferencah odputujeta ministra Duca in dr. Marinković takoj v Zenevo s svojimi delegati. Minister Duca bo gost dr. Marinkovića in bo tudi njemu na čast prirejen banket.

— **Klerikalnim puristom.** Svoje sovrastvo do Srbov in jugoslovenske misli je izlil današnji »Slovenec« v uvodniku »Konec pačenja«, kjer zahtevajo klerikalni puristi, naj se Slovenci po uradih in šolah izogibljajo vsake besede, ki je količikaj sorodna srbohrvaščini. Puriste bi razumeli tedaj, če bi bili objektivni in dosledni, če bi torej čistili slovensčino sploh vsake tuje navlake. V »Slovenčevem« uvodniku pa kar mrgoli tukaj, kakor individualnost, mentaliteta, režim, tendenca, negira, degradirani, nota, birokracija, demonstrativni produkt, intencije, remedura, institucija, falzificiranje itd., ki jih naše preprosto ljudstvo prav gotovo ne razume. Kje je to doslednost in kako naj si razlagamo zahtevo klerikalnih kvazi-puristov, ki se boje vsake srbohrvatske besede kakor hudici kriza? In če je klerikalizmu res toliko težje na tem, da slovensčino dvigne in reši vpliva tujih jezikov, med katere pa ne prištevamo srbohrvaščine, zakaj ne vrže iz cerkve latinskega bogoslužja? Tu imajo klerikalni puristi mnogo hvaležnega posla. Ker pa poznamo rimovce, vemo tudi, da jim je čistost in gibčnost slovensčine deveta briga.

— **Z ljubljanske univerze.** K svečanostim ustoličenja srbskega pravoslavne patrijarha Dimitrija v Peči je odputoval kot zastopnik ljubljanske univerze g. rektor dr. France Kidrič. — **Zbor pravnikov** kraljevine SHS v Zagrebu. Vse pravnike, ki so že prijavili udeležbo na zagrebškem zboru ali pa se še prijavijo tekom tega tedna, prosimo, da nam javijo obenem tudi, če se bodo udeležili banketa, ki ga priredi centralni pripravljalni odbor v Zagrebu na prvi večer pravnškega zbora (petek). — **Odbor društva »Pravnik«.**

— **Železniške olajšave za posetnike II. kongresa trgovskih zbornic** v Beogradu. Ministrstvo saobračaja je z odlokom št. M. C. 17.436 z dne 16. t. m. dovolilo vsem posetnikom II. kongresa trgovskih zbornic in združenj izvoznikov, ki se vrši v Beogradu dne 30. in 31. t. m., vožnjo za polovično ceno po državnih železnicah v vseh razredih in vseh vlakih — razen ekspresnih. Olajšava velja za čas od 25. avgusta do 4. septembra t. l. Na odhodni postaji je kupiti celo vozno karto, ki bo veljala tudi za povratek, ako se pokaže legitimacija, ki jo dobi udeleženci kongresa pri predsedstvu kongresa.

— **Pri Trgovski in obrtniški zbornici** v Ljubljani se bo vršila v četrtek, dne 28. t. m. ob 15. uri anketa glede vprašanja zasedanja skladiščnih prostorov na Sušaku za interese iz Slovenije, na kar se opozarjajo vsi, ki reflektirajo na te probleme.

— **Kraljevska dvorica med narodom.** Po poročilih iz Skoplja sta Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija bila povsod na potu iz Surdulice proti Skoplju od prostega naroda sprejeta in pozdravljena s največjim navdušenjem. V Vranju so kraljevske dvojice sprejeli zelo pristrano in ves narod se je skušal približati dvornemu avtomobilu, da bi od blizu pozdravil svojo glavarjara. Kralj in kraljica sta izstopila iz avtomobila ter sta se začela razgovarjati s prebivalstvom. Kraljica je sprejela tudi deputacijo seljakov in zastopnic ženskih društev. Iz Skoplja se je včeraj kralj odpravil v Lipljane na Kosovo, kjer je narod prirejal vladarju najprijetnejše in najtoplejše ovacije. Kralj in kraljica sta tudi tu stopila v stike s priprostim kmetijskim narodom. Kraljevska dvojica je tudi pose-tila staro cerkev v Gračanici. Za tem sta se kralj in kraljica odpravila v avtomobilu proti Prištini. Kralj je podaril za sročad v Surdulici snesek 50.000 Din.

— **Imenik glavnih ter nadomestnih porotnikov** III. porotnega zasedanja v letu 1924, ki prične dne 9. septembra 1924 pri dež. sod. v Ljubljani. Porotniki, dole-čeni za III. porotno zasedanje pri deželnem sodišču v Ljubljani, ki se prične 8. septembra t. l. so: Glavni porotniki: Kleindienst Ivan, Predtrg. Radovića 42, Golmajer Ivan, Predtrg. Radovića 1, Kle-menčič Janko, Rečica, Radovića 52, Per-ko Antor, Cirkno, Litija 8, Ingilič Matija, Srednja vas 1, Škofja Loka, Janežič Josip, Peroje 12, Kamnik, Pangerc Ivan, Selo 11, Radovića, Grear Albin, Zagorje 61, Litija, Nedven Rudolf, Lesce, Radovića 7, Vode Ferdo, Kapljavas 20, Kamnik, Verbič Jo-sip, Vrhnika 7, Müller Viktor, Zagorje 14, Litija, Pernuš Josip, Lesce 55, Radovića, Vogeinik Jakob, Predtrg 43, Radovića, Pazler Valentin, Zagorje 25, Fister Alojz, Ovišič, Kokalj Josip, Zagorje 19, Radov-lica, Pavlič Anton, Podgorje, Kamnik 17, Sitar Peter, Misovč, Radovića, Hudover-nik Ivan, Dovoje 20, Kranjska gora, Ziberi Andrej, Planina 190, Logatec, Luskovec Urban, Godešič 32, Škofja Loka, Hudover-nik Simon, Poljska 22, Radovića, Petrič

Ivan, Grad 14, Radovića, Likosar Josip, Kranj 127, Pavliha Fran, Hotič 32, Litija, Maršič Rudolf, Grad 123, Radovića, Stan-čer Hinko, Ljubljana, Dunajska cesta 10, Petrač Fran, Kropa, Radovića, Kosa Fran, Ljubljana, Štirovska stena, Lokar Andrej, Zg. Domžale 84, Ljubljana, Pretnar Josip, Rečica 41, Radovića, ASIS Alojz, Loka 30, Litija, Lavrič Ivan, Cerkna 163, Novak Ignac Vnanje gorice 23, Ljubljana, Kokalj Lovro, Kropa, Radovića. Na do mesta 1 porotniki: Medica Fran, Ljubljana, Tršačka c. 4, Richter Hinko, Ljubljana, Vezareki pot, Simončič Ivan, Ljubljana, Celovška cesta 2, Pollak Ivan, Ljubljana, Nunska ulica 3, Sever Hinko, Ljubljana, Stari trg 84, Puh Jos. Rudolf, Ljubljana, Gradaška ul. 22, Srebot Ivan, Ljubljana, Ravnikarjeva ulica 15, Škander Valentin, Celovška cesta 20, Anton Žumer, Ljubljana, Velikovčeva ul. 8.

— **O nesreči na Triglavu** nam iz Roj-strane poročajo, da je šla moštarska re-šilna sekcija iskat ponesrečenega VI. To-polovca in da je bilo iskanje včeraj radi hudega dežja in megie zelo oteženo. Topolovecovega trupla, ki se je baje pone-srečil komaj dobrih 50 m pod vrhom Tri-glava, še niso našli. Padel je gotovo več sto metrov globoko. Ker je danes jasev, sončen dan, se nadejajo, da tekom današnjega dne najdejo ponesrečenca. Splošna sodbata tu je, da neprestane nesreče v Tri-glavskem pogorju zelo neugodno vplivajo na poset naših gora s strani širših tur-istovskih krogov. Prisadej pri tem je slasti »Aljažev doma«, kamor se ljudje radih živ-cev sploh več ne upajo, kjer se boje, da jih tamkaj vsak trenutek preseneti kaka nova razburiliva vest s Triglava.

— **Državni uslužbeni** nižjih kategorij sklicujejo za sredo dne 27. tm. ob 8. zve-čer v Mestnem domu širši sestanek čla-stva. Predmet: Obrazložba predloga k re-viziji službene pragmatike. Udeležba čla-nov obvezna!

— **Ali je to domača tverka?** Dočim so celo pruske in avstrijske tverke v ofic. ka-talogu za velejem inserirale ali le v na-šem državnem jeziku ali vsaj sraven nem-kega tudi slovensko, najdemo celjsko tver-ko Borjak s samo nemskim priporocilom, čemur so se celo pristni Nemci smejali. Da je bila ta tverka nekdanj nemščurka, je splošno znano. Da pa hoče taka ostati tudi v Jugoslaviji, dokazuje, da je lastnik naj-brž Tirolec ispod 40 let.

— **Eden izmed opernih poslušalcev** nam piše: Gospod urednik, najprej kot uvod: sem državni uradnik, zato se ne bo-dele tufili, da moram poslušati predstave v našem gledališču na galeriji. No na vse zadnje se ne bi mogel pritožiti, saj je akus-tika v obeh gledaliških dvoranih in hiše hvala-bogu niso velike. Ampak — in sedaj že zo-pet čutim, da se začnem potiti — ta publi-ka! Ne rečem, po oblekah samo dostojni ljudje. A vse drugo kar se treba k dostoj-nosti, to pa mnogim docela manjka. Zvo-ni... Dirigent prihrati pred orkester in zač-ne se uvertura, trenotek, ki je navadno najlepši. Človek zadržuje nehoti sapo, da ujam vsak glas. A že se odprejo vrata in prvi zamudniki prilihrumajo po stopnicah navzdol. Prej so najbrže še premišljali, na kakšen način treba prilomastiti, da senaj bolj žuje. Prisedejo tik mene, pogovarjajo se neženirano, iščejo kukale, program itd. To traja tako dolgo, da pridejo drugi. Ti seveda ne vedo, kje je njih mesto. In vrat-ar — mesto, da jih pridrži pred vhom — jim človekoljubno pokaže pot ki gre se-ve mimo mojega sedeža. To prihajanje se nadaljuje med celo uverturo. A to je še najmanjše zlo. Ta gospoda želi biti tudi še nadalje zanimanje bližje publike. Tako je na pr. zadnjič ko je med uverturo, v vodnjaku imel cello lep solo, moj sosed opa-zi, da tudi njegov sedež proizlaja glasove in kompiral ex abrupto druge melo-dije s škripanjem svojega sedeža. Duet, da se bogu usmili! Drugi je čakal da se odpre zastor. Ko je nastala mala pavza, je zatro-bil s svojim nosom svoj nenapisani solo, ki bi delal trombonistu tam spodaj vs-vo čast. Bilo je 10 minut po 8. uri, ko je pre-nehalo prihajanje, a škripanje, šepetanje, šumenje s sporedi, hihitanje pri prizorih, ki so bili vse prej nego komični, vsekava-nje, kašljanje itd. mi je grenilo užitek do konca predstave. Najlepše pa je bilo to, da sem opazil, kako se je zgrajala nad tem početjem publike najbolj ona, »dama« pred menoj, ki je bila po svojem zakasnelem pri-hodu trikrat premenila svoj prostor in ki je bila vzrok, da sem skoraj vkljub kras-nemu petju dr. Morica predčasno zapustil hram umetnosti. Ali bi ne moglo ravnatelj-stvo dati oseboj nekoliko strožjih navodil? Gledalci vendar nil cirkus, pa tudi ne — veleseselj.

— **V poštno-brzovojno šolo** v Beogradu, ki prične s poukom 1. septembra, je spre-jetih okoli 120 prositeljev. Rok za vpla je potekel 25. avgusta.

— **Rudarska katastrofa** v Ameriki. Po-ročali smo o strahoviti rudarski katastrofi, ki se je dogodila dne 3. februarja v rud-niku pri mestu Ironton v Ameriki. Med žrtvami, ki jih je zahtevala katastrofa, je tudi 16 Slovencev in Hrvatov. Dosedaj so potegnili iz rovov 21 trupel, med tem trupa-le sledečih naših rojakov. George Hocevar, izvečen 17. aprila in pokopan 20. aprila, 73 dni po nesreči. Mike Bižalj, 14. junija pokopan 2 dni po nesreči. J. Hlažar, 27. maja, 113 dni po nesreči. Mihael Tomač, 28. ma-ja. Ivan Majnarč, 29. maja, pokopan 1. ju-nija. Frank Zajo, 18. junija, pokopan dne 17. junija. Frank Hrvatlin, 18. junija, poka-pen 2 dni po nesreči. Njegov sin je bil ob ča-su nesreče tudi v rovu, toda se mu je po-srečilo ubežati. Grgo Butkovič, 22. junija, pokopan 25. junija. Martin Valentič, 25. ju-nija, pokopan 3. julija. John Jaklič, 25. ju-nija pokopan 29. junija. Ivan Mavrič, 1. ju-lija pokopan, 3. julija, torej pet mesecev po grozni nesreči. Obleke ponesrečenecv so bile dobro ohranjene in sene, matere in otroci so jih spoznali po oblekah. Izvedenci zatrujejo, da je srčni pritisk umoril ru-darje preje kot je voda vrla v rudnik. Mučili se torej niso dolgo. Spravili so na dan 21 trupel, toda globoko pod zemljo se nahaja še vedno 20 trupel. Kadar privleče-

jo kako truplo na dan, ga je mogoče še spoznati, kakor hitro se ga kdo dotakne, telo razpade. Od sebe razširjajo tak duh, da reševalci ne morejo jesti po več dni, če ravno nosijo maske na obrazu. Med onimi ki se še vedno nahajajo v rudniku, so na-slednji rojaki: Josip Snajder, Marko Toljan Andrej Slak in Peter Magdič.

— **Iz Amerike.** V kraju Ely se je neki avtomobil zadel s tako silo v rojaka Anto-na, da je Jeriču, da je odletel par metrov stran. Jeriču je prebilo lobanjo in ni upanja, da okreva. — **V istem kraju** se je poročil ro-jak Matija Banovec s gđc. Josipino Grahek. — **V kraju Warren** sta se poročila Jernej Banožič in Frančiška Žug. — **V Chicagu** je umrla v starosti 54 let Slo-venka Marta Morej, rodom iz Gorečje vasi pri Ribnici. V Ameriki je bivala 24 let. — **V kraju Joliet** je umrl Janez Jaklič v 61 letu svoje starosti. Zapustil je ženo in 8 otrok. — **V kraju Sugarite** je umrl Josip Šušteršič rojen leta 1861 v Gor. Brezovici pri Ljubljani. Zapustil je soprogo s 8 ne-preskrbljenimi otroci. — **V kraju Hermi-nie** je umrl 43 letni Josip Božič. Zapustil je ženo in pet otrok. — **Istotam** je umrl Janez Kovarčič v starosti 46 let. Pokojni je bil rodom iz vasi Zagrada pri Škocijanu na Dolenjskem in je bival v Ameriki že 25 let. V kraju East Palestine je preminul rojak Fran Hotak v starosti 20 let. — **V Anacondi** je strela udarila v 23 letnega G. Broziča. Bil je takoj mrtav.

— **Nevhita** s točo. Včeraj okoli 16. je divjala nad mestom silna nevhita in med hudim nalivom se je vsula kakor lešnik de-bela toča. Neurje v mestu ni povzročilo ni-ke škode, pač pa je trpela dolenjska stran. Na izanski cesti je bilo pokodovano slasti sadno drevje, toča pa tudi ni priza-nela poljskim prideikom. Na Barju je med nevhito treslo v poslopje posestnika Fr. Pozarška in je nastal velik požar, ki se je s naglico razširil. Avizirana je bila požar-na dbramba v Ljubljani, ki je ogenj s po-močjo barjanskih gasilcev udušila. Škoda je velika in znaša nad 50.000 Din.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 17. do 23. avgusta izkazuje tole stati-stiko: Umrlo je 21 oseb, 12 moških in 9 žensk. (tj. 11). Smrti vzroki: jetika 3, pljučnica 2, davica 1, dušilni kašel 1, tre-bušni legar 1, zastrupljene rane 1, rak 1, drugi naravni smrtni vzroki 11. Med tem časom se je rodilo 16 otrok, 7 dečkov in 9 deklic (1 mrtvorjena). Naznanjene na-lezljive bolezni: davica 1, griza 2 slučaja.

— **Nesreča** pri delu. Delavec Alojzij Jazbinšek, zaposlen v papirnici v Vevčah, je dvignil težak zaboj, pri čemur je zadob. bil tako težke notranje poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnico. — **Strojnemu** ključavničarju Leopoldu Žorzu, zaposlene-mu v Strojnih tovarnah in lvarnah je transmijski jermen zlomil levo roko. Pre-peljali so ga v bolnico.

— **Koščjaž** in konji utonili. Pri Sisku je utonil v Kolpi v ponedeljek neki koš-jaž s konji in vozom vred.

— **Krvava nogometna tekma.** V Prije-doru v Bosni je gostovalo v nedeljo nogo-metno moštvo »Segesta« iz Siska. Po tek-mi, ki je končala neodločno 4:4, je občin-stvo navallilo na igralce Segesta in jih kr-avavo pretepolo. Enega igralca so z nožem težko ranili.

— **Velik požar** v Djakovu Dne 22. tm. je nastal v žagi Müller in Wieser v Djako-vu velik požar, ki je bil lokaliziran šele po naporom gašenju. Žaga in vsi stroji so uničeni in znaša škoda okoli 600.000 Din.

— **Težka nesreča.** Jakob Reben, 33 let, ni delavec iz Hotedščice, je včeraj do-poldne razstreljaval skalojve. Mina je pred-časno eksplodirala, pri čemur je Rebenu zmečalo levo nogo in resno roko. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico, ven-dar je malo upanja, da okreva. Ponesreče-ni je oženjen in ima dva otroka.

— **Policijska kronika.** Ovadbe: radi tatvine 3, cestno-policijskega reda 11, pa-sjega kontumacia 4, nevarne grožnje 1, po-stopanja 1, nezojede 1. — Na veleseslju je neki umozvil izrabil priliko prepira med gosti v paviljonu čuček in odnesel zasebni-ci Mariji Jamnik denarnico s raznimi listi, nami in večjo vsoto denarja. — Na Bregu je bila ukradena velika plahta, vredna ti-soc denarjev in last stavbnega vodstva za izuževanje Barja.

— **V nobenem gospodinjstvu** naj ne manjka zavitek dobrega čaja. Zahtevajte od trgovcev le čajne mešanice znamke »BUDHA«, ker so najdaljšnje in najbolj-se valed tega tudi najcenejše v uporabi.

— **Zvonik**, izložen v drogeriji »Adrija« v Selenburgov ulici, napravljen je iz skat-lijic v celum svetu poznate Ovomaltine, ki je pripravljena iz svežih jalc, mleka, ka-kava in sladnega ekstrakta dr. Wanderla.

— **Vremenska napoved.** Pričakovati je večinoma jasno in bolj toplo vreme.

Narednik Rumpel pred sodiščem

Smrtna obsodba.

V Zagrebu se je včeraj jutraj ob osmih vršila pred vojaškim sodiščem razprava pro-ti naredniku Augustu Rumpelu, rojenemu le-ta 1887 v Ljubljani. Kolegij vojnega sodišča so tvorili: art. polkovnik Svetislav Tasovac, major Srečko Vuković in sodniški kapetan Dragoljub Popović.

Rumpel je obtožen, da je dne 23. marca t. l. zvalil v pisarno IV. armijske oblasti svojega prijatelja trgovca Kelkovića iz Za-greba in ga tamkaj zavratno ustrelil. Obto-žnica zahteva na podlagi § 159. srbskega ka-zenskega zakona smrtno kazen.

Rumpel, ki je pri včerajšnjih zasliševa-njih svoj zločin priznal, je tekom obravnave popolnoma spremenil svoj zagovor. Izpove-di, ki jih je dal na policiji, in ki ga silno obremenjujejo, je prekalcal. Trdi, da so bile od njega izsiljene z batinami in da so mu bile sugerirane, odnosno, da je bil pri svo-jem prvem zagovoru silno nemiren in raz-tresen. Tudi glede poznejših izpovedi pri vojaškem avditorju trdi, da niso merodajni. Pri zaslišanju teh izpovedi je Rumpel tem-peramentno protestiral. Dogodek je opisal takole:

Kelkovića je poznal že nad tri leta, to je od časa, ko sta skupno delala v isti pi-sarni. Bila sta dobra prijatelja, skupaj sta kupčevala in si posojevala denar. Njuno pri-jateljstvo je trajalo do kritičnega dne, ko je prišel Kelković v njegovo pisarno v IV. ar-mijski oblasti. Rumpel je zahteval od Kel-kovića, da mu vrne posojeni denar (2500 di-narjev), ki mu ga je dal popreje v trgovini. Kelković mu ni mogel ali ni hotel vrniti de-narja. Obtoženi je denar nujno rabil, ker so tudi njega terjali upniki. Tako mu je bančni uradnik Ivan Jirasek zagrozil, da ga prijavi vojaški oblasti, če mu tekom osmih dni ne vrne dolžnih 800 Din.

»Tega sem se zelo bala«, je rekel Rumpel, »ker bi bil kaznovan in lahko bi tudi izgubil čin narednika. Vse to sem razložil Kelko-vižu in zahteval od njega denar. Kelković se mi je prišel porogljivo smejati in je rekel: Vi Srbi ste pijavke, »vurclerli« in cigani, tvoji predstavljeni pa so lopovi in ničvredneži. Za tem me je dejansko napadel in segel ob-nem v žep, kjer je nosil samokres. V tem trenutku sem jaz potegnil svoj revolver in nepremišljeno oddal nanj dva strela. Bil je takoj mrtav.« Za vsa ostala dejanja, kako je n. pr. oblekel Kelkovičev plašč, kako je odšel v njegovo trgovino in si tam napolnil nahrbtnik itd., trdi Rumpel, da je to vse storil v nekaki podzvesti.

Zaslišane so bile nato razne priče, med temi stražnik Savo Aluga, ki je Rumpela are-tiral. Izpovedal je, da se Rumpela pri zasli-sevanju ni pretepalo. Ostale priče so izpove-dale zelo neugodno za Rumpela, edino uradnik Jirasek je izpovedal, da je Rumpelu res pisal grozljivo pismo v zadevi posojenih mu 800 Din. Priča kapetan Migotski je iz-povedal, da je bil Rumpel zelo nasilen člo-vek, ki je hotel njega že nekoč ubiti radi denarja. Migotski je namreč Rumplov šef.

Rumplov zagovornik kapetan Pročič je izjavil, da obtoženeč ni normalen in da je bil že pred leti od psihijatrov spoznan za paraličnika. Bil je že tudi radi telesne poškod-be in tatvine parkrat obsojen.

Sodišče je odklonilo zagovornikov pred-log, da se Rumpel preišče od psihijatrov in je ob 19. razglasilo obsodbo, s katero se Rumpel obsodi radi premissljenega ropar-skega umora na smrt z ustreljenjem.

Iz Celja.

— **Pričetek šolskega leta.** Na drž. realni gimnaziji v Celju se prične šolsko leto 1924-25 dne 1. septembra. Vsi učenci I.—VII. razreda, ki imajo ponavljalno in naknadno izpite, morajo biti dne 2. sep-tembra ob 8. uri v svojih razredih. Nižji tečajni izpiti se vrše od 9.—12. septembra ob 8. dop. Vpisovanje v II.—VIII. razred in repetentov I. razreda je v soboto 13. septembra od 8.—11. ure. 14. septembra šolska maša, 15. redni šolski pouk. — Na dekliški meščanski šoli v Celju se prične redni pouk 15. septembra. — Na Gospo-dinjski šoli se vrši vpisovanje 13. sept. od 9.—12. v pisarni ravnateljstva dekliške meščanske šole. Pouk se prične 15. sept.

— **Sahovski match Celje - Varaždin,** ki bi se bil moral vršiti 23. in 24. t. m. v Celju, je bil preložen na prihodnjo soboto.

— **Smrtna kosa.** V bolnici je umrl posestnik Jože Godič iz Petrovč v sta-rosti 55 let, na posledicah poškodb, ki mu jih je prizadejal voz, ki je šel po nesreči preko njega. — **Umrja** je v Celju ga Ma-rija Watzlawek v 74. letu starosti. Pokojna je mati znanega novinarja g. Ri-harda Watzlaweka. Blag Hima spomin!

— **Prijet begunc.** 28-letni Fr. Ko-sančič, ki je bil svoj čas v pretekavi radi raznih tatvin in vlovom in bi bil moral pri-pred letošnjo pomladansko poroto, je, ka-kor znano, pbeignil iz celjskih zaporov skupno s Cirilom Koprivcem. Oba sta pri pobegu napadla paznika Bana in Macarola ter jih težko poškodovala. Koprivca se je posrečilo kmalu zopet prijeti. dočim so Kosačica sedaj končno izsledili v Starn-bergu na Bavarskem, od koder bo pipe-ljan v Celje.

— **Ukinitve carinarnice** v Celju. Grem-lj trgovcev v Celju javlja gospodarskim in pridobitnim krogom, da je vest o ukni-titvi celjske carinarnice demantirana. Na podlagi rešenja ministra financ C šte. 34.934 z dne 19. julija t. l. je sicer Carinarnica II. reda v Celju ukinitena, toda pre-tvorjena v oddelke glavne carinarnice I. reda v Mariboru. S to spremembo se pa v bistvu ni prav nič izpremenilo, ker ta ode-lek vrši carinske posle nemoteno dalje, kakor prejšnja carinarnica II. reda.

Iz Maribora.

— **O verski obnovi.** V »fantov-skih« dneih se je več nego pri minulih »dekliskih dneih« govorilo o verski ob-novi. Toda vse te pridige, vsi ti apeli ne obrode nobenega sadu, vsaj tega ni opaziti. Zivljenje gre tudi pri vsi tej armadi, ki ob takih trenutkih prisega na take pridige, nemoteno naprej svojo izvoženo pot. Zakaj? Zato, ker ljudje niso slepi in vidijo, da večji del tistih, ki jim pridigajo versko obnovo, tudi živi v svojih starih grehih naprej. Zive naprej v brezmejnem sovraštvu do svojega bližnjega, ako ni njihove stran-ke izraziti pristaš. Ne čutijo v svojem srcu nobenega krščanskega usmiljenja do revežev, do preganjanih, ker ni v njih niti trhice tiste srčne kulture, ka-tero so tudi te dni oznanjali drugim. Kupčijo si naprej bogastva na račun revnejših, ne da bi imeli pri tem količ-kanj srca tudi do tistih, ki trpe pomanj-kanje. Stopajo dan na dan pred oltar, ne da bi se preje poravnali s tistimi, katerim vedoma delajo krivico. Zato bo tudi v bodoče ostalo vse pri sta-rem, dokler se voditelji sami ne obno-ve po naukih, ki jih oznanjajo ljudstvu. Do tega pa je še dolga pot!

IV. ljubljanski velesejem.

Zadnji dan.

Včeraj je bil zadnji dan letošnjega velesejma. Kako velik je razmah te institucije in kako sijajne uspehe smo dosegli z velesejemom baš letos, priča splošna želja razstavljalcev in posetnikov, ki so prosili upravo, naj se velesejem podaljša. Tej želji seveda ni bilo mogoče ugoditi, ker se mora uprava striktno držati določenega roka. Velesejem so včeraj posetili: podpredsednik trgovske zbornice v Skopju g. Petar Jakimovič, tajnica trgovske zbornice v Pragi ga. dr. Božena Lukšova s sestro gđ. Marijo, tajnik centralne industrijskih korporacij iz Beograda g. Blašković in dr. Župnik Karol Tuma iz Savinjske doline je pripeljal večjo skupino ondotnih kmetov.

Ze včeraj je imela uprava velesejma nad tretjino obveznih prijav za prihodnje leto. To je prvi slučaj, da se je prijavilo toliko razstavljalcev že ob zaključku velesejma za prihodnje leto. Splošen moralni in materialni uspeh letošnjega velesejma je nadkrilil vsa prejšnja leta. To sklepamo tudi iz pogovora s posamnimi razstavljalci, ki so s kupčijami in zanimanjem za razstavljenno blago zelo zadovoljni. Tudi včeraj je bilo sklenjenih več kupčij, zlasti dopoldne. Popoldne pa se je razvila živahna trgovina na drobno. Večina razstavljalcev je razprodajala svoje blago. Poset je bil včeraj srednji. Mnogo je bilo domačinov, zlasti ljubljanskih.

Epilog po velesejmu.

Ze od pričetka letošnjega velesejma me je ščemelo v prstih, toda premagal sem svojo kritično žilico, ker nisem maral prevzeti odli, da škodujem tako eminentno važni instituciji, kakor je naš velesejem. Sedaj po zaključitvi so obziri odnadi ter more le koristiti bodočim velesejmskim prireditvam, ako se odpravijo razni nedostatk in izrodki. Takoj na naglašam, da urada velesejma ne zadene najmanjša krivda, nasprotno mora vsakdo priznati, da je celokupni aparat funkcioniral vzorno, po-
žrtvovalno in iniciatorno.

Indolencia nekaterih razstavljalcev — a to so bili največ naši domačini — je bila že v tem, da so svoje razstavne prostore popravljali in prenavljali šele zadnje hipe, ko so tuji že prihajali. To je bilo razbijanje, ropota, vrišča in tekanja, da so človeka ušesa bolela. Komaj bi bilo, da bi imel vsak pleskarški, tapetniški in mizarski mojster po 50 pomočnikov, poprej pa so bili mesece brez naročil. Seve so bile taki nujnosti tudi primerne cene, ker so nekateri morali delati cele noči ob deževju.

Istotako je grajati zakasnelo dovažanje razstavnih predmetov. Tu so zopet bili poglavitno domačini. Na enem koncu se je sejem že odpiral, na drugem koncu pa so šele z naglico dovažali in donajali blago. Še peti dan po otvoritvi so bile nekatere kote prazne z nalepljenim listkom: »Razstavno blago še ni prispelo«. Tudi so bili slučaj, da se je razstavila čisto drugačna vrsta blaga, kakor je bilo napovedano, ali pa so prilavenci izostali, njihove prostore pa so zavzeli neprijavljeni oziroma zadnji trenotek prilavenci zopet s popolnoma drugačnimi razstavnimi predmeti, kakor jih navaja razstavljalni katalog. Takih zmed seve ni kriv razstavljalac seimskega kataloga, še manj pa seimski urad, ki je dovolil pravočasno določiti, kdaj se morajo razstavljalci prijaviti in do katerega termina mora biti blago razstavljeno.

Nepoučeni krogi še vedno smatrajo naše seimske prireditve za zabavišča, za nekaj dunatski »Prater«. Namen

čank, ki so prav pridno kupovale kuhinjsko posodo in razno drugo drobnarijo.

O uspehu letošnjega velesejma se lahko prepričamo, če primerjamo število posetnikov z onimi prejšnjih let. Prvi ljubljanski velesejem l. 1921 je posetilo 100.000 obiskovalcev, drugi leta 1922 — 120.000, tretji l. 1923 — 140.000, letošnji pa okrog 150.000. To je najboljši dokaz, da je zanimanje za naše velesejme čimdalje večje in da imajo te narodno-gospodarske prireditve sijajno bodočnost. Statističnih podatkov o sklenjenih kupčijah sicer še nimamo, vendar pa ni dvoma, da je tudi v tem oziru uspeh letos večji, nego prva tri leta. Velesejem se je zaključil s pravim moralnim in s malimi izjemami tudi materialnim triumfom. Zelo dobre kupčije je sklepala tekstilna industrija, strojna (izvzemši nekatere razstavljalce), pletenine, živila in drugo.

Razstavljalci paviljona »E« so zbrali včeraj po lastni inicijativi več manjših predmetov, namenjenih za tombolo v korist polhovgrajskim oškr »ovancem«. Elementarna nesreča, ki je zadelo prebivalstvo Polhovgraja gradca in bližnje okolice, je uničila toliko imetja, da je dolžnost vse slovenske javnosti priskočiti tem revežem na pomoč. — Dober vzgled so dali razstavljalci paviljona »E«. Naj bi našli širom Slovenije čim več posnemalec!

sejmov pa je resnega gospodarskega značaja. Za zabavo, razvedrilo in okrepčilo so hoteli, restavracije, kavarne itd. v mestu. Tega mnenja so vsi solidni razstavljalci. Kadar je bil naval na sejmišče največji, n. pr. zadnje nedelje, so bile kupčije najsilabše, pač pa so imeli žepari svojo žetev. Pri tej priliki bi bilo svetovati, da bi dnevno časopisje za časa velesejmov ne registriralo vsak dan tatvin in drugih zločinov, ki se zgodijo na seimu. V Ljubljani ali po Sloveniji sploh, ker tako čtivo tujcev nič posebno ne navdušuje za izlete.

Pri izbiri razstavnih predmetov bo treba več rigoroznosti. Inozemski izdelki, ki jih ima kdo pri nas v komisiji ali agenturi, naj se razstavijo le pod imenom proizvajalca. Tudi še ni industrijsko podjetje, ako kdo kuha doma v loncu kakšno mažo. Razume se, da taki ljudje ne morejo prevzemati večjih naročil, ako pa jih prevzamejo, pa jih ne morejo pravočasno izvršiti, s čimer spravljajo našo solidno industrijo na slab glas.

Netaktnost in malomarnost je, ako puste razstavljalci svoje kote brez nadzorstva. Tuji kupci si ogledujejo blago, reflektirajo na naročila, a ni nikogar, da bi se z njimi dogovorili. Istotako je grajati, ako se za nadzorstvo nastavi jezikovno, strokovno in družabno nekvificirane osebe. Odlična in vsem razstavljalcem znana osebnost je vodila deputacijo od paviljona do paviljona. Splošno so povsod vladno in ustrezno deputacijo sprejeli in ji vse nazorno raztolmačili. Naleteli pa so na razstavljalca (seve domačina), ki je ležerno raztegnjen napol ležal na stolu ter prav leno, očividno nevoljno odgovarjal. Kake pojme dobe tuji o naši družabni uglednosti!

Na velesejme ne spadajo razni »tazentkinstierji« z nepatentiranimi in strokovno neodobrenimi izdelki; istotako bi popolnoma lahko pogrešali kriče prodajalce turške kave in »čevapčičev«. Za take je prostor tam nižje, kjer so vrtiljaki in cirkusi.

Najbolj se je opazalo, da razen dnevnih časopisov ni bilo prav nič skrbjeno za duševno hrano. Kje so ostale vse naše knjigarnice, da ni nobena razstavila knjig, muzikalij itd.? Iz vremen-sko - praktičnih ozirov smo pogrešali tudi dežnikarja. V Ljubljani imamo dva dežnikarja, a se ni noben udeležil razstave. Vsled opetovanega nepričakovanih naličev bi bila taka izložba oblegana. — Tudi nobenega optika nismo opazili, da si sta vsaj dva v mestu znana. Kako bi bila to ugodna prilika za tiste posetnike z dežele, ki rabijo očala.

In sedaj veselici prostori! So sicer glavne atrakcije za številne in hrupne obiske, toda k pravemu uspehu sejmov bora malo pripomorejo. — Restavracijskih paviljonov je najmanj polovica preveč. Zadoštal bi eden velik in pokrit paviljon s kuhinjo kot prava, moderna restavracija. Pripustili bi se naj poleg tega še manjši paviljončki, kjer bi razne vinarske zadruge točile svoje izdelke na kozarčke kot

pokušnjo. Za vse pa bi naj veljala navadna policijska ura oziroma že 10. ura. Tujci kakor domačini, ki si žele razvedrila in okrepčila, imajo v mestu dovolj pripravljenih prostorov. Godbe in koncerti naj bi se prenesli na vrtove ozioroma v salone naših mestnih hotelov, gostiln in kavarn. Le na ta način bi odpadle pritožbe naših gostilniških in kavarniških obrtnikov, da jim velesejmi ne le dovajajo, temveč celo odvajajo goste. Vemo, ko se je po 6 do 7 Din na kupljeno vino točilo na seimu po 20 Din in dražje. Ako se Ljubljančani spame-tujejo, bo za tujce popolnoma zadostovala na seimu le ena restavracija. V ostale paviljone pa praktično razstavno blago, saj se bo prihodnje leto brezdvomno moralo sejmišče razširiti. Na vsako stran restavracije pa se naj namesti po ena točilnica brezalkoholnih pijač. Potem bo v Ljubljani manj opic in mačkov, manj revščine in rodbinskih preprirov, a več ugleda pred tujino.

Gospodarstvo.

Kapitalizem v sovjetski Rusiji.

Bivši profesor kapitalizma pol. ekonomije na petrogradski univerzi Simon Zagorskij, ki mu je ravnetelj mednarodnega urada za delo v Ženevi Albert Tomas poveril vodstvo ruske sekcije v tem uradu, je priobčil pred kratkim zelo zanimivo razpravo o današnji ekonomski evoluciji v sovjetski Rusiji. Ta razprava, ki predstavlja dopolnilo prejšnjih profesorjevih del o boljševizmu, sloni na zelo poučljivi analizi obsežnega statističnega materiala. Potom go-
dih dejstev in statističnih podatkov, posnetih po sovjetskih publikacijah, in potom strogo objektivne znanstvene razlage teh dejstev slika avtor z veliko točnostjo gospodarski položaj sovjetske Rusije leta 1922 in 1923. Za gospodar-ske kroge je zlasti važno, da predložuje prof. Zagorskij zelo spretno smisel ekonomske evolucije, ki stremi po tem, ko je privedla Rusijo od komunizma k držav-nemu kapitalizmu, za tem, da privede državo naravnost k čistemu kapitalizmu, k metodam dela ter njegovi disciplini.

Zagorskij govori naprej o posledicah državnega kapitalizma za industrijo. Opozarja na slabe rezultate, ki jih je imela nacionalizacija tovarn, in opisuje tendenco trustov in kartelov v nacionalizirani industriji, ki bi se radi iznebili vmešavanja državnih oblasti. — Avtor citira važne pasuse iz člankov ali poročil vodilnih sovjetskih organov, v katerih ti priznavajo in obžalujejo, da so začele zmagovati ideje in mentalite-ta privatnega kapitalizma. Sovjetska vlada je napela vse sile, da upostavi svojo kontrolo in vpliv na trgovske truste in sindikate, ki so se skušali iznebiti državne kuratele.

»Treba je na vsak način okrepiti fronto«, piše »Ekonomskejskaja žizn« v juliju leta 1922, »da utrdimo državni princip in da se naše industrijske federacije in organizacije uklonijo zahtevam državnih interesov, ki morajo postati učinkoviti v vseh panogah in struiah industrijske politike. Sploh je treba naše sovjetske industrijske prisiliti do tega, da bodo razumeli, kaj se pravi zaupati državi.« — In res, ta okrepitev v smislu etatizma ali državnega industrializma je prišla do veljave koncem leta 1923. In začetkom leta 1924. Zelo energičen pokret med levimi elementi komunistične stranke je povzročil leta 1923. številne aretacije privržencev nove ekonomske politike, mnogo privatnih industrijalcev je bilo obremenjenih z neznosnimi davki, takozvani kapitani sovjetske Rusije (Rykov terminus) so dobili na konferenci ravnateljev nacionaliziranih industrij strogi ukor zato,

ker so zakrivali, da je začel zadnje čase čedalje bolj pridobivati na terenu privatni kapitalizem. Ta politična reakcija pa ni prav nič spremenila delovanja gospodarskih sil, ki so daleč od etatizma, dasi je za nekaj časa preprečila evolucijo v Rusiji. Navzlic vsem privilegijem, danim državnim industrijam, navzlic bremenom neštetihih taks, ki jih mora plačevati privatna industrija, dela državna industrija neprestano deficite, privatna pa živi od svojih dohodkov, če tudi je to življenje težko. In dočim je preskrbil ogromni organizem nacionalizirane industrije, ki obsega vsa večja podjetja, z modernim inventarjem ter strašno pritiska na sovjetski buđet, so privatna podjetja prisiljena plačevati visoke davke, da izpolnijo vrzeli v državnem proračunu. Baš na kmetih z ene strani in na privatni trgovini ter industriji z druge sloni politični, vojaški in administrativni aparat današnje Rusije.

Najbogatejši vir sovjetskega proračuna tvorijo davki v naravi, ki jih plačuje poljedelstvo. Poljedelstvo gospodari po čisto privatno-kapitalističnih principih. Sovjetska kolektivna poljedelstva, ki bi morala eksploatirati zemljo po metodah znanstvenega agrarnega komunizma, so doživela delni fiasko. Pregled davčne statistike za prvo četrtletje leta 1924. kaže, da grede tudi ostala sredstva ruskega državnega premoženja iz privatnih gospodarskih institucij. Število oseb, ki plačujejo dohodninski davek, znaša 447.162; od teh je 100.000 višjih sovjetskih uradnikov, pisateljev, igralcev itd., ostalih 309.883 pa spada med takozvano sovjetsko buržoazijo. Dohodke teh državljanov smatra vlada za take, ki ne izvirajo iz osebnega dela. 275.452 teh buržujev se peča s trgovino in industrijo, 32.643 je lastnikov nepremičnin, 1688 pa je ban-
kirjev. Ruska privatna industrija, ki eks-ploatira 95 odstotkov malih, 50 odstotkov srednjih in 9 odstotkov velikih, zaposluje 340.000 delavcev in usluž-bencev. V trgovini pa igrajo privatne osebe še večjo vlogo. Na zadnjem kongresu ruske komunistične stranke je Kamenjev izjavil, da skuša privatni kapital izpodrinuti državo iz srednje-velike in male trgovine, dasi drži ona v rokah tri četrtine veletrgovine. Spomla-dil leta 1924. je bilo razmerje med pri-vatno in državno trgovino v Rusiji na-stopno:

veletrgovina državna 77.3 odst.,
kooperativna 8.2 odst., privatna 14.5,
srednja trgovina državna 38.9 odst.,
kooperativna 10.7 odst., privatna 50.4,
trgovina na drobno državna 6.6 od-

stotka, kooperativna 10.0 odst., pri-vatna 88.4 odst.

Te številke dokazujejo, da politična reakcija, ki je nastala v Rusiji lansko zimo in letošnje pomlad, ni mogla uničiti ekonomskih sil, ki teže za čim bolj individualističnim organizacijskim ti-pom.

Zelo podrobno se peča prof. Zagorskij s sovjetsko finančno politiko. Govori o državni sovjetski banki, ki ni mogla obdržati monopola na kredit, o privatnem kreditu, ki se vedno bolj uveljavlja v privatni trgovini itd. Pomanjkanje v tem slučaju izvira iz sploš-ne bede v Rusiji in neprestanega pa-danja rublja. Zanimivo je, da kmetstvo ljudstvo, ki je pred vojno nosilo svoje prihranke v hranilnice, zadnja leta ne zaupa sovjetskim hranilnicam niti vi-narja.

Vse to kaže, da se bliža ekonom-ski red v Rusiji gospodarski politiki mo-derne države ali državne federacije, čije konture smo videli pred vojno naj-lepše v gospodarski in socialni politiki Nemčije, kjer sta učila katederski soci-alizem zlasti predstavnik politično-ekonomske ideje Adolf Wagner in Gu-stav Schmoller. Sploh pa velja načelo, da gre razvoj družabnega reda in so-cijalne pravičnosti po vsem svetu zad-nja leta v smeri k prehodu metod pri-vatnega gospodarstva v metode držav-nega in k etičnim ciljem državnega gospodarstva v privatnih podjetjih. — Rusija se bliža v svojem gospodarskem in socialnem življenju drugim evrop-skim demokratičnim državam.

★ ★ ★

— g Kava. Vrednost kave, ki se je pridela sedaj na svetu, znaša okoli 60 milijonov funtov. Zadnjih osem let se je izvoz iz pridelujočih dežel povečal za približno 450 milijonov funtov. Na upo-rabo kave je vojna različno vplivala. Tako se je uporaba v Nemčiji in Avstriji znižala; tam uživajo sedaj bolj kakao.

— g Vodne zadruge. Vodna zadru-ga za izsuševanje Makiša bo obsegala občine beogradsko, žarkovaško, čukariško, ostrožinsko in železnisko. V Velikem Gradištu se je osnoval odbor za osušenje 1678 hektarjev podvodnega zemljišča okoli V. Gradišta. Osuševalna dela bodo trajala dve leti in bodo stala vsoto 9.500.000 Din.

— g Nove železnice na Španskem. Španska vlada je odobrila 153.000.000 pezotov za zgradbo novih železnic. — Zgradi se 9000 milj novih prog.

— g Davki v sovjetski Rusiji. Na teritoriji zveze sovjetskih republik se je pobralo v času od jun. 1923 do 1924. davkov 262 milijonov zlatih rubljev. Do konca leta poberejo še 80 milijonov.

— g Jaje se je izvozilo iz naše dr-žave meseca julija za 58.3 milijona di-narjev. Od te vsote odpade na Svico 26.9 milijona, na Avstrijo 11.7 milijona in na Italijo 7.4 milijona.

— g Velika ponudba madžarskega železa. Podjetje Ganz Danubius ponuja velik del svojih zalog železa, to je okoli 300 vagonov, po dnevnim ceni.

— g »Vojvoda Putnik«. Slavonsko-ameriško parobrodno društvo si je na-bavilo nov velik parobrod in mu dalo ime »Vojvoda Putnik«; nosilnost znaša 9600 ton. Pred kratkim je prispel pa-riki v Filadelfijo, nato odpotuje v Evro-po. Poveljnik je Dalmatinec in moštvo skoro vse dalmatinsko.

— g Rusija na jesenskem sejmu v Kölnu. Na seimu v Kölnu, ki se bo vršil od 11. do 19. septembra, bo sovjetska Rusija zastopana z vsemi svojimi važ-nejšimi izvoznimi predelki, v prvi vrsti izloži surovine in polfabrikate kakor tu-di izdelke ruske ljudske umetnosti in književne stroke. V Köln pridejo ruski inženjerji, tehnik in drugi strokovnjaki, da se pouče o tehničnih novostih in na-predku na raznih poljih.

— g Novosadska blagovna borza 25. avgusta. Na produktih borzi notirajo: Pš. ca baška prompt, 3; vag. 365, za septembe-j in oktober 375—380; ječmen smerski 2 vag. 365; oves srbski (Klenak) 5 vag. 275; korusa prompt 22 vag. 285—295, arbeka 3 vag. 300—305 fišol beli baški, 11 vag. 525—530; moka baza »a« 5 vag. 530; otrobi 1 vag. 210. Tendence mlačna.

— g Živinski sejem v Sarajevu. Mestna občina Sarajevo priredi s sodelovanjem vseh gospodarsko-trgovskih ustanov v Sa-rajevu veliki sejem za živino in živalske proizvode, ki se vrši 21., 22. in 23. septem-bra t.

— g Zvišanje davčne varščine pri uvo-zu in izvozu blaga. Finančni minister je z odlokom z dne 28. maja 1924, št. 260 do-ločil, da se odstotek davčne varščine, ka-kor ga je sklenil začasni finančni komite dne 14. julija 1920, št. 8827 s 2% in ki ga pobirajo carinarnice, poveča na 4% od de-klarativne vrednosti blaga vsem onim ose-bam, ki ne dokažejo, da so svoj uvozni ali izvozni obrat prijavile davčnim oblastom in plačale davek za pretekla leta in za vsa prošla četrtletja tekočega leta. Za pobira-nje in zaračunavanje pobranih davčnih var-ščin ostanejo še nadalje v veljavi doseda-nji predpisi.

— g Znižanje prevozne tarife za premog. Ministrstvo saobračaja je znižalo za izvoz ni premog normalno prevožno tarifo za 20 odstotkov. Znižanja so deležni izvozniki, ki izvozijo najmanj 5000 ton premoga.

— g V zadržni register je vpisana za druga hranilno in podporno društvo za družabni nastavnicev, r. z. z. o. z. v Ljub-ljani.

Gledanja.

10. Kadar se nagnejo dnevi...

Kadar se nagnejo dnevi pod dalj-noširoke mrakove septembra, in ko se obzorja raztajo v prosojno vijolič-nost, in ko se oblike in barve prelijo v šumenje in zvenenje, — da ne veš več za mejo med podobno in godbo, te-daj zastriži nad neskončno lepoto vseмира, in zrasteš v njegov objem, pozabljaš ob sebi, umirajoč v drhtenju ogromne narave.

Tedaj je vse tako jasno in prosoj-no, da meniš videti nekam daleč, da-leč, kamor je morda v sinjem zavzetju segla slutnja bodočnosti, ali pa spom-nim prteklosti, ki je morda nisi niti doživel. Vsaka stvar je privzela nase tih sijaj, blažilen in pomirljiv kakor oni večerni oducevi toplih pesmi, ki se zbude v duši ob dvogovoru devnih pri-jateljev.

Drevesa niso več nekdanji zgro-zevajoči kipi mirujočih velikanov, ki se utegnejo vsak hip zbuditi in zbes-neti v divjem, dolgo zadržanem upo-ru, ki se njih ozelenela kri utegne pod

vročim klicem solca vžgati in razlit čez setve in žetve, — drevesa so zdaj podobna vase in v skrivnost ob-zorij in zemlje snujočim samotarjem, molččim, ker je njih beseda že zrasta-la v veličastno razproženost vejnatih lokov, po katerih lahkotno trkajo ze-lene deščice trepečih listov. Objel bi tako drevo in mu poljubil deblo, — pol-jubil strastno in vročično, in z velikim spoštovanjem, — poljubil bi veje in lističe, dokler ne bi pozabil svoje mrz-lično bolet in razviharjenost člove-škega nepokoja. In drevo bi te nemo in vdano poslušalo, in tvoje misli bi se pretakale v njegove žile in živce in po njih v zemljo, vseširno, vsepokojno, v vesoljno pramater odrešenja.

Obronki gora se jasno odražajo od pojoče rožnosinje daljave, a ven-dar so mehki in rahli kot svila in va-loviti kot godba, ki je ne kali več no-bena človeška misel, ampak so jo iz-žuborele tajne kotanje in globelji. Ke-daj so že minuli oni rezki časi, ko so režeče čeri in nabrušene pečine reza-le v nebo z neizprosno nasilnostjo člo-veških, uporniških misli in glodale sver-tosti, ki jih okusiš le s poljubom čiste duše?

Grem čez polja in travnike, ob sklonjenih vrhah in ob vodah, ki se tesno privijajo k bregovom. Vse se preliva v zborovitost, v skupnost, v domačnost. Sesterstvo in bratstvo; travnate bilke pozdravljajo svoj odsev v valovitem zrcalu, ki ozarja nad stru-go sklonjene breze z zibkimi aureola-mi igračkastih slapov. Ceste in poti so dobre vodnice v sela tihih ljudi, ve-ščih v gledanju zemlje in zvezd. Njih besede so ravne, in so odkrita pojmo-vanja znanih stvari. Ali vsaka stvar jim je poljub zemlje z duhom in te-la so jim sveta kakor molitev, telesa, ki so vstala iz oščja zemlje pod raz-žarjenost solca kakor drevesa, kakor gore... da jih oklopije valovi iz vi-šav, ki je njih vidna telesnost bogo-častje...

Najsilnejše je življenje miru. To je tisto veliko gibanje, ki vzbuja naj-dalnejše svetove duhov, ki razplame-njuje še speča javljenja duha. Kako bedna je vsaka človeška kretnja bo-jevitosti in upora. Če bi jo okamenil, bi se moral zgrogiti pred strašno spa-ko, ki se je vanjo izobličil besovski krik... krik rohnečih strojev, enako-merno stokanje nestvorov brez duša.

ohromelo škripanje mahajočih lutk... O, blazno predrzen napuh degeneriran-ca, ki je božji prirodi kljubovalno se-zidal pokajoč Babilonski stolp civili-zacije: vse od prvih lesenih vozil, pa do — brezžičnih občil in še dalje... še dalje do one ure, ko bo iz vrha stol-pa zazevala mrtvaška glava izmozga-nega Evropejca...

Življenje pa se bo prelilo mirno in milo preko ruševin trohnebe in gono-be in pognalo spet iz sebe živo godbo svojega duha: od najrahljše bilke, ki jo vzvalovi let metulja in čebele, preko grmov in dreves, pa do razkoš-no veličastnih vzgonov Himalaja, — snujoče večten sen božje lepote, vdano pričakuje kdaj se prebudi prvi člo-vek: človek, ki mu bodo že lasje ob-čutljivi kot strune na harfi in mu bodo oči kot dva skrivnostna bisera, ki sko-zi njiju sijo želje duhov na spečo zem-ljo. O, najsilnejši trenotek zgodovine, ko se bosta človek in narava prvič po-gledala ljubeče in bratsko in se oplo-dila v medsebojnem spoznanju v veli-ki mir božji: — kajti življenje, kadar je najsilnejše, se razpne v zreli plod vdanosti in ponižnosti strmenja.

KONEC.

To in ono.

Klinike za razvijane otroke.

Iz Newyorka.

Najnovejši razvoj na polju otroške higijene so klinike za razvijane otroke, takozvane »habit klinice«.

V teh klinikah se otroci, ki kažejo naglo jezo ali druge slabe lastnosti in razvade, smatrajo za »paciente«; diagnoza in zdravljenje njihovih slabih lastnosti se izvaja na znanstveni podlagi. Klinika išče vzroke otrokove razvade in jih odpravi; s tem pomaga otroku, da se more normalno prilagoditi svojemu okolju in se razvije v človeka z dobro zaokroženimi lastnostmi.

Poročilo federalnega otroškega urada je spisal dr. D. A. Thom, ravnatelj »habit klinike«, ustanovljenih od Community Health Association v Bostonu. Prva taka klinika je bila organizirana 1. 1921 in je bila tako uspešna, da jih je sedaj osem v Bostonu, tri pod upravo zgoraj omenjene organizacije in pet pod oddelkom za mentalno higijeno Massachusettskega departmeta za duševne bolezni.

Razvade, ki se zdravijo v teh klinikah, se nanašajo na prehrano, temperamentne izbruhe, prepirljivost in plahost, probleme spolnega življenja, mokrenje, vničevalni nagon, zločinske tendence in ostre spremembe značaja. Otroci, ki so se »prevzeli« in nečisto jesti potrebne zdrave hrane; otroci, ki na vsak poskus discipline odgovorijo s cviljenjem, ki v izbruhih nagle jeze udarjajo okoli sebe; otroci, ki so ali preplašeni ali preobčutljivi, da bi se mogli srečno tovarišiti z drugimi otroki, dosti-

krat celo ne z lastnimi brati in sestrami; otroci, ki brez vidnega razloga začnejo lagati ali krasti, in mnogi drugi — vsi ti prihajajo v »habit klinike«, kamor jih privedejo starši, ki so v skrbeh, ker da nekaj ni prav z njihovimi otroki.

Tekom leta pred Dr. Thomovim poročilom so bostonske klinike zabeležile 160 slučajev, 130 izmed katerih je bilo natančno proučenih. Le v 19. slučajih je bil izid neugoden.

V ilustracijo metod, ki se rabijo na teh klinikah, naj na kratko navedemo sledeči slučaj, ki ga opisuje Dr. Thom:

A. A., tri leta star, precej visoko nardjen, sin inteligentnih in voljnih staršev, je bil priveden v kliniko — zlasti radi vprašanja prehrane. Otrok je bil podhranjen, jako slabo je jedel, nikoli ni hotel jesti, kar se je preden postavilo na mizo pri obedu, ni maral za mleko, odklanjal je zelenjavo, ali je jako rad jedel meso. Bil je trmast, uporen proti avtoriteti in javkač, kadarkoli je kdo prekrizal njegove račune. Spal je nemirno, se premetaval, zviljal in dostikrat vpil sredi spanja. Prvi korak klinike je bil ta, da je storila potrebno, da se otrok privadi k rednemu spanju. Potem se je natančno razlagalo materi, kake metode rabijo otroci v ranih letih, da bi obveljala njihova volja. Poudarilo se je njej, da je popolnoma zastoj privaditi otroka k zdravi prehrani, dokler mu dajejo jabolko in slaščice, čim odklanja mleko in zelenjavo; da, dokler mu njegova trma pomaga dobiti, karkoli si želi, ravno tako dolgo se bo on posluževal tega sredstva; da je jako važno za otroke v teh le-

ti, da se nauči, da javkanje in upornost niso prava sredstva za doseg cilja. Se-stavljen je bil skrben načrt otrokove di-jete in naložilo se je materi, naj ob vsa-kem obedu postavi pred otroka le zmerne porcije jedi. Obiljubila je, da bo pustila jed zadosti časa pred otrokom, tako da ima priložnost jesti počasi, ali ne predolgo, da bi se z jedjo igralkal; nato naj se jed od-strani, kolikor je ni snedel, in naj se mu nič ne da med enim obedom in drugim raz-un ekstra-porcije mleka, predpisane radi podhranjenosti. Starši naj se nikdar ne brigajo, dali on poje ali ne. Otroku so na lep način razlagali ves načrt in izročili so mu polno, na kateri se bo vsak uspeh pri obedih zaznamoval z zlato zvezdo. Po kon-cu šestih mesecev, tekmo katerih je bila stvar dostikrat precej obupna, je bilo po-dano sledeče poročilo: »Otrok izredno do-bro uspeva, še pa ne mara za mleko, ali ga jemlje po en kozarec na dan.« — Mesec kasneje se je poročalo: »Pacijent zavziva hrano nadalje brez vsakih težav; telesno se je popravil; veliko manj ugovarja; ni več plah in s ponosom pove zdravniku, ka-ko se je popravil.«

V Italiji izganjajo hudiča.

V kraju Raggio je izganjal, kakor poro-čajo iz Firence, duhovnik, star okoli 40 let iz svoje svakinje Klementine Magli nič več in nič manj kot 503 hudobne duhove. Pre-bivalstvo ima v omenjenega župnika veliko zaupanje. On pravi, da je videl, da je nje-gova svakinja hudo bolna, zdelo se mu je, da je histerična in potrebna evezega gor-skega zraka. Poslal jo je v planine, ali tam je imela tako čudne napade, da je Bordini odšel pripovedovat to svojemu škofu, ki mu je dal dovoljenje, da izvrši eksercicijo

v svrhu, da nesrečno obsedenko zapuste peklenjski duhovi. Dne 2. julija je začel z eksercicijami in vseh je bilo 24. Pri prvih molitvah že so odšli iz nesrečnice številni duhovi, satana pa je pgnal iz nje v cerkvi po dolgih molitvah in eksercicijah. Duhovnik pravi, da so hudiči njegovo so-rodnico mučili na razne načine in reva en dan ni mogla hoditi, drugi dan ni mogla govoriti, kar je bilo še najhujše. Ona pravi sedaj, da je čutila neko težko bolezen v prsih. Več let je trpela. Ljudstvo si sedaj na široko pripoveduje in na vedno čudo-vitejši način, kako so bežali iz obsedenke Lucifer, škorpion in Satan... To v dvaj-setem stoletju v Italiji z dvatisočletno kul-turo!

O. S. Marden:

ZAKAJ JE BILO ZANJ ŽIVLJENJE RAZOČARANJE?

(Prevedel dr. F. S.)

- 1.) Gledal je nanj preresno.
- 2.) Ni si privoščil časa za zabavo.
- 3.) Izčrpal je svoje družabne spo-sobnosti, ker jih ni rabil zmerno.
- 4.) Denar si je prihranil, svojo du-ševnost pa je izstradal.
- 5.) Misli je, da ni mogoče biti srečen brez bogastva.
- 6.) Svoje ga človečanstva ni razvi-jal v sorazmerju s svojimi trgovskimi posli.
- 7.) Ni živel v višavah duševnosti, ampak po nižinah.
- 8.) Postal je žrtev navade in ročne spretnosti in ni nadkriljeval svojega poklica.

9.) Žrtvoval je prijatelje svoje mla-dosti in ni imel časa, da bi našel nove.

10.) Nikdar se ni naučil umetnosti, da bi užival veselje nad priprostim, vsakdanjimi stvarmi.

11.) Pridobil si je neizmerno spo-sobnost sprejemanja, ni se pa naučil dajati.

12.) Njegov pogled je bil vedno uprt ali samo nazaj ali samo naprej in tako mu je uhajala blaženost baš tre-notnih ur.

13.) Ni znal pravilno oceniti tega, kar je imel, ker ni imel toliko, kakor ti, katere je zavidal.

14.) Ni se naučil, kako se naj člo-vek veseli nad sedanjim trenutkom, marveč je prišel do spoznanja, da je bila sreča, ki mu je ušla, prevara.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Kavarna

v večjem kraju v Sloveniji
je na prodaj z vsa kavar-niško in kuhinjsko opravo
vred.

Ponudbe pod »Kavarna«
5510 na upravo Sloven.
Naroda. 5510

Cirkus Cossmey
Danes v torek 26. VIII. Jutri v sredo 27. VIII.
ob 8. uri zvečer 5555
velika ljudska predstava
po posebno znižanih cenah.
Vstopnina za veliko in malo: Vstopnina za veliko in malo:
Galerija D 10.—, II. prostor D 20.—, I. prostor D 30,—, zaklopni sedež D 40.—, ložni sedež D 50.—.

OGLAS.
Uprava državnih monopolov v Beogradu potrebuje za vskladiščenje 12.000.000—15.000.000 kg soli eden ali dva magacina v Ljubljani odnosno v njeni okolici v bližini kolodvora. Zakup ima trajati najmanj dve leti.
Ponudbe prejema in daje nadaljne informacije Ob-lastna monopolna uprava v Ljubljani v uradnih prostorih tobačne tovarne. 5563
Oblastna monopolna uprava v Ljubljani,
dne 22. avgusta 1924.

Zahvala.
Za vse ob času bolezni in smrti naše preljube, nepozabne gospe
Cenke Jerele
poštarice v pokoju
v tolažitnih besedah in dobrohotnih dejanjih podane dokaze prisrčnega sočutja in odkritega sožalja se tem potom najtopleje zahvaljujemo. Enako zahvalo izre-kamo tudi onim, ki so z darovanjem mnogobrojnih vencev in cvetja počastili spomin blagopojne in s tem blagodejno povečali lepoto spoveda k večnemu počitku. — Prav posebno zahvalo pa smo dolžni preč-gg. duhovnikom z Dobjega, kakor tudi Sokolu v Moj-strani, ki je v svoji vzgladni požrtvovalnosti in brez-priznamni ljubezni do biveše članice dejansko omogočil bratskemu, enaka čustva goječemu »Jesenškemu So-kolu«, da se je s svojo godbo in pevskim zborom vred udeležil pogreba ter z genljiivimi žalostinkami najsilnejše posvedočil iskreno, med društvenimi člani vladajočo bratsko ljubav. — Kar najtoplejšo zahvalo pa naj sprejme odbor »Jesenškega Sokola«, g. Ravnik, za globoko občuteni, v srce segajoči in umrlo častiti nagovor ob odprtju grobu. — Zahvaljen bodi še zastopnik podružnice Planinskega društva na Jese-nicah in vsakdo, ki je spremlil pokojnico »na tisto tiho domovanje«.
V Mojstrani, 24. avgusta 1924. 5567
Josip Jerele, soprog. — **Makso in Rudolf Debevo**, brata. — **Ivana Lenček** roj. Debevo, sestra.

Zdravnik
dr. Groyer
vpoklican na zdravniško
vojaško vajo do preklica
ne ordinira.

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodstvska cesta 16
Telefon 553 57 T

Zastopnika
za parfumerijsko in kos-metično stroko
išče za Slovenijo
Ambra, 5534
ZAGREB, Gajeva ulica 47

Parketne desčice
iz slavonskega hrasta in
bukove dobavljam v vsaki mno-žini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22. Telef. 513

2000 kron
mesečno
plačam za stanovanje dveh
do treh sob s kuhinjo (v
mestu). — Ponudbe pod
»2000 kron-5533 na upravo
Slov. Naroda. 5553

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe Vajenec za tapetniško obrt — se sprejme proti takojšnji plači. — Rudolf Radovan, Ljubljana, Krekov trg 7. 5540 Sprejem vajenca zdravega in krepkega za mizarstvo obrt, pri svoji oskrbi. — Matija Andlovic, mizarstvo in zaloga pohištva, Ljubljana, Vi-dovdanska cesta 6. 5569 Spreten potnik za veletrgovino z galante-rijskim in trikotajnim blagom — če mogoče na Kranjskem in Hrvaškem že uveden — dobi takoj mesta. — Eksport »Luna« Maribor, Aleksandrova c. št. 19. 5566 Gaterista k polnojarmeniku — išče »Globusa«, konzervna to-varna d. d. na Vrhniki. Prednost imajo samci. Plača po dogovoru. Stanovanje na tverda. Na-stop takoj. Reflektira se samo na prvovrstne mo-či, ki so delale v velikih obratih. 5536 Gospodinja ki je tudi kuharica, ter zna voditi vse vrtnarske in poljske posle ter se spozna v vsem, kar je potrebno za samostojno vodstvo gospodinjstva na graščini — se sprejme za takojšnji nastop. — Po-nudbe pod »St. 555/532« na upravo »Slov. Nar.«. 5555	Prodaj Ostale slamnike, nakitene in prazne, pro-dajam po lastni ceni. — Horvat, Ljubljana, Stari trg 21. 5300 Osební avto, štirisedežen, v najboljšem stanju, se ceno proda. — Jos. Puh, Gradaška ulica št. 22. 5580 Dve postelji, navadni, prazni — napro-daj. — Poizve se: Zalo-čarjeva ulica št. 11. 5564 Kompletna oprava za izkuharje za 250—300 ljudi, se proda. — Ponu-ba pod »Dobro ohranjeno 5560« na upravo »Sloven-skega Naroda«. Srebrno jedilno orodje iz čistega starega srebra, za 12 oseb, kompletno, v usnjeni škatli — je sa-mo tri dni na ogled in naprodaj za 8000 Din — pri zlatarju Zupancu v Ljubljani, Wolfova ulica. 5573 Prostovoljna javna dražba se vrši dne 31. avgusta t. l. ob devetih dopoldne. — Prodajalo se bo: Različ-no staro pohištvo, bolniš-ki stol (Leibstuh) ku-hinjska oprava z lepo kredenco, posodo, jedilno orodje, kozarci, stara ob-leka, šolske knjige, igra-če in različno drobnarijo. Antonija Burger, Oficir-ski dom, Belgijska vojaš-nica, I. Objekt (na dvoriš-ču). 5570	Eleganten brek, kočija in detelja — na-prodaj. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 5516 Motor z 2½ HP (pogon na ben-cin, bencol, do sedaj na petrolej), dobro ohranjen — se ceno proda. Ogleda se: G. Luzner, Ljubljana, Poljanska cesta 13, I. nad-stropje. 5558 Stanovanja Sostanovalca se vzame v sobo. — Na-slov pove uprava »Slov. Naroda«. 5547 Kot sostanovalec se sprejme k mimemu go-spodu še en gospod. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 5559 Prazno sobo ali mehlovano, če mogo-če z dvema posteljama, iščem za september. Pla-čam dobro. — Ponudbe pod »Soliden/5530« na upravo »Slov. Naroda«. Nepremičnine Pri prodaji posestva dosežete priznano naj-boljši uspeh, ako se po-služite posredovanja — Realitetne pisarne »PO-SEST«, d. z o. z. v Ljub-ljani, Sv. Petra cesta 24, pri kateri se stalno ogle-šajo kupci. 54/T	Šokali Klet v ostremu mestu se odda v najem. — Ponudbe pod »Pripravno za vse/5561« na upravo »Slov. Nar.«. Trgovski lokal z opravo vred v sredini Ljubljane — se takoj od-stopi proti primerni od-skodnini. — Ponudbe pod »Ugodna prilika 4315/10 5556« na upravo »Sloven-skega Naroda«. Veliko klet, (ca. 15 × 4 m), pripravno za vinsko zalogo (na pe-riferiji v Ljubljani) — iščemo za takoj. — Po-nudbe z navedbo najem-nine in drugimi pogoji — pod »Klet« na Aloma Company, Ljubljana. 5572 Razno Perje, kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako mno-žino po zmerni ceni — tverda E. Vajda, Čako-vec. 52/T Obvestilo. Obveščam sl. občinstvo, da sem zopet otvoril svo-je jermenarsko in tor-barsko delavnico s prvo-vrstnimi močmi. Izdelu-jem vsa v to stroko spa-dajoča dela: konjske opreme, damske torbice, nogometne žoge itd. ter vsa popravila. Vljudno se priporo-čam — Mihael Jager, Po-ljanska cesta 9, Ljublja-na. 5480	Več gospodov sprejem na dobro do-mačo hrano. Cena ugod-na. — Poizve se: Breg št. 2, prtiličje. 5562 Beli klobuki oblike, od 160 do 200 di-narjev, dvobarvni 170 di-narjev, različne druge barve 150 Din. — Hor-vat, Stari trg 21. 5301 Gostilničarjem in restavratierjem se priporoča za nakup papirnih servietov tver-dka M. Tičar, Ljubljana. 3592 Pozor! Slavno občinstvo naj ne zamudi prilike, ogle-dati si na novo došlo Acetilenaparat, kateri so porabni za razsvetljavo, kurjavo in kuho (v dese-tih minutah zavre dva li-tra vode). Ogledajo se lahko vsak dan od 21. t. m. naprej od 8. do 11. m. od 2. do 5. ure pri Franc Gradišarju, kleparskem mojustru, Rimska cesta 14. — Dajejo se na zahtevo tudi pismena sporočila. 5422
--	--	---	--	--

Javna dražba.
V petek, dne 29. avgusta 1924 ob 8. dopoldne se bo na sodni dražbi v Slomškovi ulici 5 (avtogaraja Štupica) prodajal
avto
znamke Neckarsulm 7/12 HP, izključna cena Din 3330.—. 5554

Suhe gobe (vrganje)
in krompir kupuje in plačuje najbolje
NOVAK, Zagreb, Maksimirska c. 64
5557

Zastopnike
ki so dobro uvedeni pri industrijah itd., iščemo za razpočevanje prvovrstnega gasilnega aparata »KNOCK-OUT« po vseh večjih krajih v Sloveniji. Mexida d. z o. z., Ljubljana, Kolodvorska ulica 34-II

Sposoben provizijski zastopnik
suknene stroke
ki je v Jugoslaviji dobro upeljan, se išče za takoj. Oferte s prvovrstnimi referencami na Tuch-Exporthaus S. Rendi, Graz, Österreich. 549

Vsako, ki si hoče **25 %** no **vozno olajšavo** za

Graški sejem z lovsko in športno razstavo

30. avgusta do 8. septembra

zasigurati, si takoj preskrbi potno dovoljenje in legitimacijo v predprodaji tu- in inozemstva, pri Tendler, Graz, Herrengasse 16 ali pri Aloma Company, Ljubljana.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.